

Tisdagen den 5 februari

Kl. 13.00–15.12

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 14 och 16 januari justerades.

§ 2 Anmälan om nya riksdagsledamöter

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamöter

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att dels Linus Sköld (S) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 30 januari 2019 sedan Sven-Erik Bucht (S) avsagt sig uppdraget, dels Per Söderlund (SD) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 februari 2019 sedan Jonas Millard (SD) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för de nya ledamöterna och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 1 februari 2019

Annika Sandström

ordförande

/Agota Földes
sekreterare

§ 3 Anmälan om ordförande i utskott

Förste vice talmannen anmälde att *Gunilla Svantorp* (S) valts till ordförande i utbildningsutskottet från och med den 31 januari.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Marie Axelsson som suppleant i försvarsutskottet och i utbildningsutskottet under Alexandra Völkers ledighet.

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 5 februari–31 juni* till

suppleant i försvarsutskottet
Marie Axelsson (S)

suppleant i utbildningsutskottet
Marie Axelsson (S)

§ 5 Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 7 februari kl. 14.00*.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2018/19:4

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:4 Utvecklingen i Venezuela
av Kerstin Lundgren (C)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 februari 2019.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 4 februari 2019

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2018/19:5

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:5 Konventionen om förbud mot kärnvapen
av Allan Widman (L)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 februari 2019.

Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 4 februari 2019
Utrikesdepartementet
Margot Wallström (S)
Enligt uppdrag
Håkan Åkesson
Expeditionschef

Prot. 2018/19:47
5 februari

Interpellation 2018/19:10

Till riksdagen
Interpellation 2018/19:10 Solidaritet med Storbritannien
av Allan Widman (L)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 februari 2019.
Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 4 februari 2019
Utrikesdepartementet
Margot Wallström (S)
Enligt uppdrag
Håkan Åkesson
Expeditionschef

Interpellation 2018/19:21

Till riksdagen
Interpellation 2018/19:21 Venezuela
av Ludvig Aspling (SD)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 februari 2019.
Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 4 februari 2019
Utrikesdepartementet
Margot Wallström (S)
Enligt uppdrag
Håkan Åkesson
Expeditionschef

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2018/19:3019–3023 till socialutskottet

§ 8 Ärende för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Finansutskottets betänkande
2018/19:FiU6 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2017

§ 9 Svar på interpellation 2018/19:6 om moms på inhyrd personal

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Hampus Hagman har frågat mig vilka åtgärder regeringen kommer att föreslå för att säkerställa att Skatteverkets beslut inte snedvrider konkurrensen mellan offentligt och privat drivna aktörer i vården. Frågan har ställts mot bakgrund av ett ställningstagande från Skatteverket.

Mervärdesskattelagens regler om undantag från skatteplikt för sjukvård bygger på EU-rätten och ska följa mervärdesskattedirektivet. Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom ansett att ett bemanningsföretags uthyrning av läkare är skattepliktig. Domstolen har tolkat mervärdesskattelagens regler mot bakgrund av EU-rätten. Skatteverkets ställningstagande är en följd av domen.

Det finns ett system med kompensation för mervärdesskatt till kommuner och landsting. Systemet ska motverka att privata aktörer gynnas eller missgynnas i förhållande till det allmänna. När landstinget ersätter privata aktörer för verksamhet inom hälso- och sjukvård får landstinget en schablonersättning. Ersättningen ska kompensera för den merkostnad som uppkommer när en privat utförare som saknar avdragsrätt för mervärdesskatt utför sjukvårdstjänster åt landstingen.

Det finns således ett system för att motverka snedvridning av konkurrensen.

Jag har därför inte nu för avsikt att föreslå några åtgärder, men regeringen kommer att följa utvecklingen i denna fråga.

Anf. 2 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Tack, finansminister Magdalena Andersson, för svaret! Det var ett rakt svar, men det kanske inte är förvånande att jag säger att jag inte är särskilt nöjd med det.

Jag skrev den här interpellationen för att lyfta fram det stora och onödiga krångel som nu drabbar delar av den svenska sjukvården. Skatteverket meddelade i höstas att moms ska betalas vid uthyrning av vårdpersonal – detta efter en dom i Högsta förvaltningsdomstolen som Skatteverket nu tolkar på ett sätt som får stora konsekvenser för många aktörer.

En grupp som drabbas är specialister som inte kan sysselsättas på heltid på ett ställe men som genom avtal med flera olika aktörer blir heltidssysselsatta. Mindre sjukhus på mindre orter i landet kan upprätthålla sin medicinska kompetens tack vare att läkarna arbetar som specialistkonsulter.

Därför hotar Skatteverkets beslut kvaliteten på vården, åtminstone i delar av vårt land. Ett minskat utbud av vård och omsorg leder till ännu längre köer och till risker för patienterna. Dessutom blir det svårare att behålla och rekrytera personal i en tid när vi redan har stora problem med kompetensförsörjningen.

De aktörer som berörs har via sina organisationer fört fram synpunkter till Skatteverket. Bland annat bad de om en lång omställningstid för att försöka hantera problematiken. Skatteverket verkar ju inte ha lyssnat jättemycket på det som Vårdföretagarna förde fram, men de medgav åtminstone en viss omställningstid, fram till den 1 juli i år, vilket tyder på att de åtminstone förstår att det här får stora konsekvenser.

I detta nu förbereder sig många av de berörda aktörerna, stora som små, för de nya reglerna. Blanketter behöver fyllas i och avtal förhandlas om. Tid som borde ha gått till kärnverksamheten, vården, måste i stället läggas på att hantera det krångel som uppstått.

Jag vill gärna veta vad regeringen tänker om detta. Anser regeringen att Skatteverkets beslut bidrar till en bättre vård i hela landet?

Sedan noterar jag, fru talman, att även om regeringen inte ser den problematik som uppstår i konkurrenssituationen, och därför inte kommer att göra någonting, kommer regeringen ändå att följa utvecklingen. Det tyder på att regeringen anser att det finns någonting att följa, att det kan finnas en problematik här. Då undrar jag: Vad är det i utvecklingen som behöver följas, och vad krävs för att regeringen ska agera?

Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Problemet med att få tag på fast anställd personal är mycket stort i många landsting runtom i hela landet, inte minst i vår glesbygd. Där utför hyrläkare visserligen ett gott arbete utifrån de förutsättningar man har som inhyrd läkare, men man har ändå inte samma möjlighet att leverera hög kvalitet på sjukvården som fast anställd personal har.

Här finns ett väldigt stort problem med just konkurrenssnedvridning, som Hampus Hagman har tagit upp. Tyvärr är konkurrenssnedvridningen till fast anställda läkares nackdel. Det är nämligen så att med de skatteregler vi har i dag, 3:12-reglerna, kan en läkare som arbetar som hyrd läkare från sitt eget bolag ha 100 000 i lägre skatt än en fast anställd på en landstingsdriven eller privat driven sjukvårdsinrättning. Här finns en stor konkurrenssnedvridning som vi verkligen borde göra något åt.

Vi socialdemokrater, tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, föreslog under förra mandatperioden att man skulle göra något åt denna stora konkurrenssnedvridning som är till nackdel för fast anställda läkare. Men det stoppade tyvärr Kristdemokraterna tillsammans med andra partier från att kunna genomföras.

Det här är ett stort problem som vi verkligen borde försöka göra något åt, så att det inte är en sådan konkurrenssnedvridning till fast anställdas nackdel i förhållande till hyrda läkare.

Jag hoppas att Hampus Hagmans intresse för den här frågan också gör att han vill göra något åt det här problemet, som är det stora problemet för sjukvården runtom i landet, utöver att den behöver mer resurser. Den här regeringen har ju stora planer på att öka resurserna till sjukvården.

Privat driven vård och offentligt driven vård får ersättning för momsen på olika sätt. Offentligt drivna sjukhus får ersättning för de faktiska kostnaderna för momsen, medan privat drivna sjukvårdsinrättningar som har inhyrd personal får en schablonersättning. Offentligt driven vård kommer inte att drabbas ekonomiskt av detta. Däremot kan privata vårdinrättningar som har inhyrd personal komma att påverkas. De får en schablonersättning.

En utredning har tittat på nivån på schablonersättningen och kommit fram till att den i dag är för hög i förhållande till de verkliga kostnaderna. Det finns alltså i dagsläget även här en konkurrenssnedvridning som gör att det blir relativt sett mer lönsamt att ha inhyrd personal i privata vårdinrättningar än att ha dem fast anställda i offentligt driven vård. Denna snedvridning blir mindre med det här förslaget.

Hampus Hagman säger att detta handlar om onödigt krångel, men låt mig påpeka att det är EU-lagstiftningen som tolkats i domen. Högsta förvaltningsdomstolen har alltså tolkat den lagstiftning som styrs från EU och som vi som nation har att förhålla oss till. Sedan är det Skatteverket som tolkar domen. Regeringen följer givetvis utvecklingen, men det är EU-lagstiftningen som gör att Skatteverket har kommit med sitt nya ställningstagande.

Anf. 4 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det fanns flera olika spår. Att det behövs ökade resurser till vården är vi helt eniga om. I Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetreservation, som gick igenom här strax före jul, ökades resurserna till vården kraftigt. Det är också riktigt att skatten på arbete behöver bli lägre för att minska skillnaderna i beskattning beroende på hur man arbetar.

Jag noterade dock att Magdalena Andersson undvek frågan om hur hon anser att Skatteverkets beslut, som mycket riktigt är en tolkning av en dom, påverkar den svenska sjukvården. Jag hörde inte heller riktigt vad det är som kommer att föranleda regeringen att agera.

I sitt andra inlägg uppehöll sig Magdalena Andersson mycket vid konkurrensen mellan olika typer av vårdgivare beroende på om vården är offentlig eller privat driven. Just konkurrensneutraliteten är en viktig del i den överenskommelse som S gjort med C, L och MP. I punkt 61 i överenskommelsen står det att konkurrensneutralitet ska råda mellan offentliga och fristående vårdgivare såväl vad gäller ekonomiska villkor och en fungerande tillståndsgivning som kvalitetskrav. Nu uppehåller vi oss vid de ekonomiska villkoren eftersom det är där momsfrågan ingår.

Finansministern vill gärna framhålla schablonersättningen, som hon menar är ett system som motverkar snedvridning av konkurrens. Det är riktigt att det finns en schablonersättning, men det är ett trubbigt verktyg som inte speglar de verkliga kostnaderna för den enskilda aktören. Det finns inte heller några garantier för att en privat aktör får del av denna schablon. Faktum är att ersättningen skiljer sig kraftigt åt mellan olika regioner. Till exempel har Sörmland dubbelt så stor kompensation som Uppsala. Detta ska jämföras med den regiondrivna verksamheten, som får ersättning krona för krona.

Jag håller alltså inte med finansministern i beskrivningen att vi har ett system som motverkar snedvridning av konkurrensen.

Jag menar att intentionerna i punkt 61 inte är uppfyllda. Men på finansministerns svar låter det som att regeringen anser att intentionerna är uppfyllda, åtminstone vad gäller ekonomiska villkor. Låt mig därför fråga finansministern: Är det en riktig tolkning av finansministerns svar? Anser regeringen att det i dag råder konkurrensneutralitet mellan offentliga och fristående vårdgivare vad gäller ekonomiska villkor?

Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Nej, det råder inte konkurrensneutralitet. Det finns många olika sätt att titta på konkurrensneutralitet, men jag har pekat på två. För det första har en utredning kommit fram till att schablonersättningen är för hög. Det är alltså en konkurrensnedvridning till privata aktörers fördel. För det andra kan inhyrda läkare ha en skatt som är 100 000 lägre om de

är inhyrda från eget bolag jämfört med om de är fast anställda. Även här råder alltså en konkurrensnedvridning till den privata vårdens fördel.

Prot. 2018/19:47
5 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 6 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Det var åter ett tydligt och rakt svar, även om jag inte är nöjd med det.

Jag ser gärna sänkt skatt på arbete, något jag tror är mycket viktigt.

Jag avslutar med att konstatera att det finns frågor sedan tidigare som fortfarande är obesvarade. Låt mig också ställa en fråga om kompetensförsörjningen, något som är mycket viktigt. Jag nämnde det som hastigast i mitt första anförande. Många av dem som berörs av detta har kommit upp i åren men besitter en stor kompetens och fortsätter gärna att arbeta. De vill kanske gå ned lite i arbetstid och bistår hellre med sina tjänster som konsulter än som anställda eftersom de då kan påverka sin arbetstid på ett helt annat sätt.

Nu blir det väsentligt krångligare för denna grupp att arbeta, och vi riskerar att många kompetenta personer lägger av. Ser regeringen denna risk, och hur kommer man att agera om det händer?

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Den utredning som tittade på schablonersättningen kom fram till att det skulle bli alltför krångligt att i stället för en schablonersättning ha ersättning för faktiska kostnader på det sätt som vi har för den landstingsdrivna vården. Här var det alltså ett enkelhetsargument som låg till grund för att man skulle fortsätta med schablon i stället för att ha det på ett annat sätt. Samma utredning kom också fram till att schablonen var något hög.

Som Hampus Hagman tog upp hanterar olika landsting detta på olika sätt, och det gäller inte bara schabloner utan på vilka villkor man upphandlar denna typ av vård, vilket också styrs av de upphandlingsregler som finns. Olika landsting hanterar alltså detta olika, och Hampus Hagman har givetvis alla möjligheter i världen att påverka sina kristdemokratiska kollegor i landstingen att driva frågan i den riktning Hampus Hagman önskar.

Allt detta pekar på det faktum att vi har ett alltför stort problem med inhyrd personal. Sverige borde verkligen ta krafttag för att försöka att komma till rätta med detta problem. Även om den inhyrda personalen gör sitt allra bästa har den ingen chans att ge lika god omsorg och vård som fast anställda läkare som har kontinuerlig kontakt med patienterna. Är det något som denna kammare borde enas om är det att ta krafttag mot den inhyrda personalen.

Ett stort problem för att komma till rätta med detta är det faktum att det är mer skattemässigt gynnsamt att vara inhyrd från eget företag än att vara fast anställd.

Att kompensera detta med lägre skatt på inkomster skulle gräva ganska stora hål i statskassan, och vi socialdemokrater brukar försöka att ha ordning och reda i statskassan när vi har ansvaret för statens finanser – till skillnad från vissa andra regeringskonstellationer.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2018/19:20 om gåvoavdraget

Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat mig om jag avser att införa skattereduktionen för gåvor den 1 juli 2019 i enlighet med riksdagens tillkännagivande.

Riksdagen beslutade den 12 december 2018 att tillkänna att regeringen ska återkomma med förslag om att återinföra skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet i enlighet med det förslag som presenterades i budgetpropositionen 2012, dock utan ansöknings- och årsavgifter för gåvomottagare. Reglerna ska enligt tillkännagivandet träda i kraft den 1 juli 2019.

Den 18 januari remitterade Finansdepartementet promemorian *Återinförd skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*. I promemorian föreslås att skattereduktionen återinförs den 1 juli 2019 i enlighet med tillkännagivandet. Remisstiden löper ut den 15 februari 2019, och efter det följer sedvanlig beredning.

Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret.

När avdragsgilla gåvor infördes 2012 var det en efterlängtd reform. Det hade diskuterats i Sveriges riksdag sedan 50-talet. Jag har inte suttit i riksdagen sedan 50-talet men sedan 1998, och jag är en av dem som har kämpat för detta eftersom jag tycker att det är jätteviktigt.

När det infördes 2012 blev 73 organisationer som var verksamma inom forskning och hjälpverksamhet godkända som gåvomottagare. Givandet ökade med 600 miljoner. Också det månatliga givandet till organisationerna ökade, med i genomsnitt 30 procent. När avdraget infördes 2012 var vi faktiskt det sista landet i EU att göra detta. I övriga Europa finns det både för enskilda och för företag. Tyvärr avskaffades avdragsgilla gåvor fyra år senare.

Vi i Kristdemokraterna och Moderaterna skrev en gemensam budgetreservation där vi lyfte fram det civila samhället och den samhällsnytta som de ideella organisationerna gör och påvisade att skatteavdraget hade god effekt. Givandet till välgörande ändamål ökade. Det kom omfattande protester från ideella organisationer när avdraget skulle tas bort, men likväl valde man att ta bort det. I december röstades dock ett återinförande igenom.

Jag tycker att svaret är positivt och tackar för det, men jag skulle vilja ställa en fråga. Vi vet att detta har gått ut på remiss, som löper ut nästa vecka eller om tio dagar, rättare sagt. Denna fråga engagerar tusentals människor och många ideella organisationer. Betyder detta att det går enligt plan och att regeringen har för avsikt att genomföra det här, så att det får gälla från den 1 juli? Jag vill bara dubbelkolla och höra från finansministerns egen mun vad detta betyder.

Jag lät riksdagens utredningstjänst titta på vad det här har betytt för organisationerna. Det visade sig att exempelvis Plan Sverige och Stockholms Stadsmission hade fått ca 15 miljoner kronor årligen i nya intäkter genom gåvoskatteavdraget. Cancerfonden sa att detta är en viktig fråga för att vi ska ha en stark ideell sektor i Sverige. Unicef sa att privatpersoner och företag som ger av sin egna medel för att bidra till en bättre värld är

något som ska uppmuntras. Röda Korset sa i sitt svar till riksdagens utredningstjänst på min fråga att det är mycket angeläget att avdragsrätten får behållas då den ger en mycket positiv effekt både på gåvobeloppen och på hur många som väljer att skänka pengar och att intäkterna är avgörande för finansieringen av deras verksamhet.

Sammanfattningsvis: Betyder det svar som finansministern gav att det går enligt plan och att allt tyder på att detta kommer att genomföras den 1 juli?

Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Innan det finns en överenskommelse om något annat arbetar vi naturligtvis i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Men det måste till en vanlig beredningsprocess, och vi får se vad remissinstanserna kommer med för synpunkter på förslaget.

De uppgifter jag har, som inte är per organisation, är att givandet har fortsatt att öka även efter att avdraget togs bort. Det är möjligt att RUT har andra siffror för enskilda organisationer som på något sätt drabbades av minskat givande efter att avdraget togs bort 2016, men generellt sett fortsatte givandet att öka mellan 2016 och 2017, efter avskaffandet.

Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack för svaret!

Avdragsrätten bidrar till att fler ger mer. Det finns flera exempel på organisationer i Sverige som ökar sin insamling tack vare avdragsrätten. I andra länder ser vi att skatteincitament ökar viljan att skänka pengar, föga förvånade. Det som vi är med och subventionerar är att gåvomottagarna, det vill säga organisationerna, får in mer pengar och kan genomföra mer verksamhet som bidrar till ett bättre samhälle, både i Sverige och i världen.

Om vi tittar på omvärlden ser vi att branschorganisationen Frii, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, är med i en organisation som heter Efa som gjorde en genomgång av samtliga länder i EU, vilken blev färdig den 31 december. Bland dessa länder – Österrike, Belgien, Tjeckien, Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Nederländerna, Norge, Slovakien, Slovenien, Spanien, Schweiz och så vidare – är det tydligt att Sverige mäter sig ut. I alla länderna, utom Sverige, finns avdragsgilla gåvor, också för företag.

Det som man slås av, fru talman, är att vi också mäter oss ut när det gäller de låga nivåer vi har haft. I övriga Europa – de länder som jag räknade upp – ligger genomsnittet för vad en enskild person får ge avdragsgillt på mellan 10 och 20 procent av inkomsten. I Norge höjdes beloppet från motsvarande 13 000 kronor till 20 000 kronor 2015, och nu har det höjts till 40 000 kronor.

Socialdemokratiska regeringar har inte ändrat på detta. När Socialdemokraterna i Danmark hade makten för några år sedan ökade man möjligheten att ge gåvor avdragsgillt. Min förhoppning är att vi kan komma till ett läge där detta inte är partiskiljande utan något självklart – att vi ska ha lika bra villkor i detta land för gåvor till ideell verksamhet som övriga Europa.

Det finns många behov som inte blir mötta. Det är jättebra med alla anställda som vi har i kommuner, staten och så vidare, men den ideella sektorn betyder mycket. När man ger till något blir man engagerad och undrar hur det går. Vi har sett att organisationerna får fler som hjälper till i verksamheten.

Jag tror att detta med hur vi kan stödja ideell verksamhet är viktigt. Därför gläder det mig att höra att finansministern är inne på att det här ska genomföras i enlighet med den beställning som är gjord från riksdagen. Sedan kommer nästa steg, vilket hörs på min argumentation. Jag ser inte detta som en slutstation.

Det fanns en avdragsrätt i Sverige under alliansåren då man kunde ge upp till 6 000 kronor, varav 1 500 avdragsgillt. Men vi behöver göra som andra länder och öka nivåerna. I Norge exempelvis är i princip alla gåvor till ideell verksamhet avdragsgilla.

Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Den ideella sektorn fyller en väldigt viktig funktion i vårt samhälle. Det är viktigt att vi har en generell välfärd och att vi via skola, sjukvård och omsorg och våra kommuner och landsting stöttar alla invånare.

Därutöver fyller den ideella sektorn en viktig funktion inom många områden för att stötta enskilda individer men också för att bedriva forskning och annat. Sektorn drivs av många ideella krafter och också av enskilda individer som ger bidrag till organisationer. Där har svenskarna blivit alltmer givmilda. Vi ser att man skänker mer och mer pengar till de ideella organisationerna. Jag har kunnat notera att det har ökat under de senaste åren efter att avdraget infördes, men det har också ökat efter det att avdraget avskaffades. Det är härligt att vi, svenska folket, tycks givmilda både med och utan ett skatteavdrag.

När det gäller att vi ska lägga skattepengar också på våra ideella organisationer finns det ingen politisk skiljelinje, utan den politiska skiljelinjen mellan Kristdemokraterna och Socialdemokraterna handlar om hur man ska bestämma vart de offentliga medlen till ideella organisationer ska gå. Är detta något som ska bestämmas av de folkvalda här i riksdagens kammare, eller ska det bestämmas av enskilda individer som har så höga inkomster att de kan skänka 2 000 kr om året till en ideell organisation? Vem ska fatta beslut om var vi ska lägga våra offentliga medel? Är det enskilda rika personer, eller är det våra folkvalda i parlamentet? Där går den ideologiska skiljelinjen. Däremot är vi eniga om att vi ska stötta våra ideella organisationer och om att de gör ett viktigt arbete, och det är fantastiskt att det finns ett stöd i kammaren för det.

Med detta sagt har jag också noterat att vi socialdemokrater inte har egen majoritet i kammaren, utan vi får naturligtvis kompromissa. Att vi inte har någon annan överenskommelse än att detta ska införas gör att jag därför också har lämnat denna remiss.

Anf. 13 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Detta är fråga om bred folkfilantropi. Det har visat sig att det är tiotusentals människor som har nyttjat detta, vilket har gjort att dessa organisationer – Rädda Barnen, Röda Korset, Cancerfonden, Stadsmissionen här i staden och runt om i landet – har fått mer medel. Därför kan dessa

organisationer hjälpa fler utan att det blir en massa administration. Ett av förslagen i M–KD-budgeten var att avgiften för att komma in i systemet på 10 000 kronor och en årlig avgift på 7 000 kronor skulle tas bort. Det kommer att göra att ännu fler, även mindre, organisationer kommer att kunna vara med i detta.

Det är så viktigt att dessa saker kompletterar varandra. Vi har inte motsatt oss pengar som kommer från stat eller kommun. Men det är också så viktigt att makten ges till den enskilda människan. Oavsett om man ger 200 eller 2 000 kronor i månaden till exempelvis Cancerfonden eller Stockholms Stadsmission är man med och ger och hjälper till. Detta ska uppmuntras. Det är så viktigt.

Därför är det min förhoppning att vi ska få det som i andra länder, som i Norge och i Danmark där detta inte längre är partipolitik. Detta är en självklarhet. Oavsett partifärg är man med och ser till att de ideella organisationerna får bra villkor, och man hjälper till så att de kan hjälpa fler. Det är min förhoppning att vi ska komma dit i detta land också.

Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Mikael Oscarsson säger att dessa organisationer i och med denna reform har fått mer medel. Men det är lite svårt att leda detta i bevis, eftersom givmildheten ökade även efter att detta skatteavdrag avskaffades. Det verkar alltså inte vara helt uppenbart om man tittar på fakta att det är på detta sätt. Däremot är det fantastiskt att det är många svenskar som är givmilda och vill dela med sig – de som har möjlighet – till våra ideella organisationer. Utöver att människor skänker pengar är det väldigt många som gör viktiga ideella insatser i dessa organisationer. Det gör att Sverige blir ett bättre samhälle. Där kan vi också vara eniga. Det är också bra att Mikael Oscarsson ger sitt stöd till de ytterligare resurser som den tidigare regeringen just såg till att den ideella sektorn skulle få för att den är en viktig del av vårt livskraftiga civilsamhälle.

Skiljelinjen går i stället någon annanstans. När vi har offentliga medel som ska gå till ideella organisationer, vem är det då som ska bestämma hur dessa pengar ska fördelas? Mikael Oscarsson talar om makt till den enskilda människan. Ett sådant avdrag innebär att det är den som skänker som bestämmer vart de offentliga medlen ska gå. Där tycker Mikael Oscarsson att de personer som har råd att skänka över 2 000 kronor i månaden – dessa enskilda individer – ska bestämma hur vi ska använda våra gemensamma skattemedel. Men vi socialdemokrater tycker att det är våra folkvalda församlingar som ska bestämma hur vi ska använda våra gemensamma medel. Frågan är: Ska enskilda personer med höga inkomster bestämma enskilt om våra gemensamma resurser, eller ska våra folkvalda göra det? Det är klart att vi socialdemokrater står upp för att det är de folkvalda representanterna, som representerar inte bara dem med höga inkomster utan hela befolkningen, både vuxna och våra ungdomar, som ska bestämma om detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2018/19:1 om försvarsgarantier mellan Sverige och USA

Anf. 15 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att klarlägga förefintligheten av bilaterala försvarsgarantier mellan Sverige och USA.

Som bekant undertecknade jag en avsiktsförklaring, Statement of Intent, om fördjupat försvarssamarbete tillsammans med USA:s tidigare försvarsminister Ashton Carter i juni 2016. Dokumentet baserades på skrivningarna i den försvarspolitiska inriktningspropositionen 2016–2020, i vilken det betonas att det ligger i svenskt intresse att upprätthålla och ytterligare fördjupa den bilaterala relationen till USA. Fem områden lyfts fram för fördjupat samarbete, vilka även återspeglas i avsiktsförklaringen: interoperabilitet, övningar och utbildning, materielsamarbete, forskning och utveckling samt internationella operationer.

Vårt bilaterala samarbete med USA är av stor betydelse, särskilt mot bakgrund av USA:s viktiga roll för säkerheten i Europa, dess militära förmåga och tekniska kunnande samt landets viktiga roll i internationella operationer.

Mot bakgrund av det omfattande samarbetet mellan Finland och Sverige samt vårt fördjupade försvarssamarbete med USA är det rationellt att även föra en gemensam svensk-finsk dialog med USA.

Det trilaterala formatet syftar till att ge mervärde till vårt bilaterala samarbete, till exempel genom övningsverksamhet. Därtill leder en trilateral dialog till utökad transparens och signalerar att länderna gemensamt tar ansvar för säkerheten i Östersjöområdet. Detta kommer till uttryck i den trilaterala avsiktsförklaringen, SOI, som jag tillsammans med Finlands försvarsminister Jussi Niinistö undertecknade den 8 maj 2018. Det trilaterala samarbetet utgör ett komplement till våra respektive bilaterala samarbeten med USA.

Genom samarbete skapas förutsättningar för att kunna agera tillsammans. Mot bakgrund av den ställda frågan vill jag betona att samarbetet med USA inte innebär försvarsförpliktelser.

De säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten som Sverige ingått är viktiga för den samlade säkerhetspolitiken. Det är väl känt att vår säkerhet byggs i samarbete med andra. EU-samarbetet, vårt partnerskap med Nato, samarbetet med de nordiska länderna, där Finland intar en särställning, samt den transatlantiska länken är centrala delar i svensk säkerhetspolitik. Samarbetet fördjupas vidare med Storbritannien och Tyskland. I den nyligen antagna visionen för det nordiska försvarssamarbetet, Nordefco, framgår vikten av ett stärkt transatlantiskt partnerskap.

Sverige bibehåller sin säkerhetspolitiska linje. Sverige utgår från den militära alliansfriheten när vi samarbetar med andra länder. Utifrån den positionen för vi en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvarssamarbeten och en stegvis förstärkt nationell försvarsförmåga.

Anf. 16 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Innan jag kommenterar det närmare vill jag gratulera försvarsministern till att han har fått

behålla sin befattning också i den nya rödgröna regeringen. Det är alltid bra i politiken när man får fullfölja det som man har påbörjat. Jag önskar honom därför varmt lycka till.

(Försvarsminister PETER HULTQVIST (S): Tack!)

Fru talman! Bakgrunden till denna interpellation är att det alltsedan Peter Hultqvist tillsammans med Jussi Niinistö befann sig i Washington i våras har gått rykten i sociala medier och funnits spekulationer i våra stora dagstidningar om att det som utspelade sig i Washington hade lett fram till att Sverige nu erhållit försvarsgarantier från USA.

Jag tillhör dem som tror att när det kommer till europeiska länder hänvisar USA alltid till medlemskap i Nato när det gäller att indirekt kunna få sådana försvarsgarantier från USA. Därför har jag blivit lite överraskad över den diskussion som har förts. Jag har också noterat att regeringen och försvarsministern inte fullt ut och alldeles tydligt har valt att dementera de rykten som spridits, och skälet till min interpellation var att jag ville ge försvarsministern möjlighet till en dementi i kammaren. Ändå, fru talman, är jag inte helt nöjd med svaren.

I det skriftliga svaret på interpellationen skriver försvarsministern bland annat: "Därtill leder en trilateral dialog till utökad transparens och signalerar att länderna gemensamt tar ansvar för säkerheten i Östersjöområdet." Jag har gått igenom den trilaterala avsiktsförklaringen, som finns på regeringens hemsida i en engelsk version, och jag har inte upptäckt att uttrycket "ta ansvar för något" finns med någonstans i avsiktsförklaringen. Därför undrar jag naturligtvis vad försvarsministern syftar på i den delen.

I nästa stycke betonas att samarbetet med USA inte innebär försvarsförpliktelser. Jag hade varit tacksam om försvarsministern varit tydlig och sagt att det inte finns förpliktelser från något håll och över huvud taget inte mellan de kontrahenter som har ingått avsiktsförklaringen. Det hade varit ett förtydligande.

I stycket därefter står det att de säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten som Sverige har ingått är viktiga för den samlade säkerhetspolitiken. Då är min fråga om försvarsministern i uttrycket "ingått" – att Sverige har ingått – också räknar in avsiktsförklaringen eller om det bara är en olycks-händelse att just det uttrycket används i ett efterföljande stycke.

Anf. 17 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Den högt ärade kollegan Allan Widman gratulerade försvarsministern till en fortsättning. Jag vet inte om jag ska gratulera, och kanske inte heller beklaga, att Peter Hultqvist fortsätter som försvarsminister – det är på inget sätt min regering, fru talman.

Däremot lyfter Allan Widman upp ett par intressanta frågeställningar, och det är värt att påminna om det han sa. I samband med det trilaterala undertecknandet i Washington DC fanns det en hel del mediala uppgifter om vad som sagts och gjorts och vad som menades med det. Precis som Allan Widman konstaterade har man på inget sätt försökt ställa det till rätta eller dementera det. Jag tycker att det svar som försvarsministern i dag har avgivit ger en nyans till tidningsartiklarna i samband med mötet i Washington DC. Det är sannolikt på precis det sätt som försvarsministern säger att det är.

Prot. 2018/19:47
5 februari

Svar på
interpellationer

Mot bakgrund av den ställda frågan vill jag betona att samarbetet med USA inte innebär några försvarsförpliktelser. Det är att beklaga, men det är sannolikt det absolut mest realistiska svaret. Det finns nämligen bara ett sätt att få bindande försvarsförpliktelser och ett stöd, fru talman, och det är naturligtvis genom ett Natomedlemskap. Allt annat kan man önska sig, hoppas på och vilja ha, men bara med ett medlemskap kan man *meta* att den typen av bindande försvarsförpliktelser finns. Därför tycker jag att vi inte ska försöka blanda bort korten. Vi ska vara ärliga. Det tycker jag också att försvarsministern har varit, även om en del tidningsartiklar i samband med mötet i Washington DC kunde förleda oss att tro att läget såg annorlunda ut.

Sedan håller jag helt med om att vårt bilaterala samarbete med USA har stor betydelse, fru talman. Det har mycket stor betydelse. Därför är min uppmaning till den här regeringen: Slarva inte bort de förbindelserna! Ni har nu att behandla utredningen om kärnvapenförbud och vad som ska göras med den, och det är ett viktigt vägval för våra relationer med andra länder och med strategiskt viktiga allierade. Slarva alltså inte bort det! Tro på de ord ni skriver!

Det är nämligen så, fru talman, att mycket i den svenska försvarsdiskussionen går ut på vad man kan kalla ”i avvaktan på”. Om någonting allvarligt skulle inträffa vet vi att vi själva har förmåga, men den bygger på att vi får stöd och hjälp från andra – det vill säga i avvaktan på. Om man då inte har några bindande försvarsförpliktelser och om man inte har några löften som ger fast mark under fötterna är det klart att man måste fundera på vad det ytterst är som ger svensk säkerhet ytterligare dimensioner. Jag menar att det skulle vara ett svenskt Natomedlemskap.

Avslutningsvis säger försvarsministern att det behövs ”en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik” – absolut – ”i kombination med fördjupade försvarssamarbeten” – absolut – ”och en stegvis förstärkt nationell försvarsförmåga” – absolut. Därför måste jag säga att det är med glädje jag noterar, fru talman, att den trappa som Moderaterna och Kristdemokraterna presenterade i en budget som kom att beskrivas som en servettkiss nu ligger till grund för den här regeringens försvarspolitik under de kommande åren.

Vi får väl vara glada åt att Moderaterna och Kristdemokraterna tillverkade en servettkiss, fru talman, och åstadkom att kammaren biföll den budgeten. Nu har vi nämligen en trappa uppåt när det gäller kontinuerliga försvarssatsningar.

Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag anser inte att Wallmark är mannen som ska undervisa mig när det gäller att slarva bort förbindelser. Under de åtta år då Wallmark hade direkt möjlighet att påverka regeringspolitiken skedde inget av det som vi i dag har byggt upp med Förenta staterna genom de här två avtalen. Inget av detta skedde på det sätt som har skett nu.

Fördjupningen som har skett under den här valperioden är mycket tydlig och mycket omfattande, och den bidrar – oavsett vad Widman och Wallmark tycker – till stabilitet och ett ansvarstagande i den här delen av Europa. Det återkommande deltagandet i övningsverksamheten har en sådan signalverkan och en sådan effekt. När vi bygger interoperabilitet är det

också någonting vi kan använda i ett givet läge. Hade man under sin regeringsperiod haft ett annat record när det gäller fördjupningen med USA hade man kunnat ta det Wallmark nu försökte säga på allvar, men så är inte fallet. Det är vi som har gjort jobbet på den här punkten, och det tänker jag inte över huvud taget – ens för en minut – skämmas för eller låta mig mästras kring.

Jag har informerat försvarsutskottet om vad dessa avtal och SOI:er betyder. Jag har aldrig gett någon annan bild av det hela än vad som har stått i avtalet. Tidningsartiklar om både det ena och det andra, som ibland kan vara av skiftande kvalitet, får andra ta ansvar för. Jag har heller inte deltagit i några debatter där jag har gett någon annan bild av avtalen än det som har varit det faktiska innehållet. Jag förstår dock bakgrunden till den här interpellationen och den debatt ni vill skapa, Allan Widman och Hans Wallmark. Ni vill förminska betydelsen av de avtal som vi har skrivit och det omfattande fördjupningsarbete vi har gjort under de gångna fyra åren när det gäller de internationella frågorna.

Den fördjupning med Finland som har skett är också unik och långt ifrån det ni åstadkom under de åtta år ni hade regeringsmakten. Den har betydelse för stabiliteten i vår del av Europa. Vår relation till de baltiska länderna har betydelse. Det gäller även Polen och Tyskland. Det stora avtal vi har med Storbritannien och, slutligen, det vi nu har gjort med USA har en stabiliserande effekt och påverkar säkerheten i vår del av Europa. Ni kan ju tänka er situationen om vi inte hade gjort något – om vi inte hade vidtagit åtgärder över huvud taget och inte slutit de här avtalen. Jag menar alltså att man måste se detta perspektiv också. Det har lagts ned ett omfattande arbete på den här punkten.

Man kan naturligtvis ställa sig här i talarstolen och ta åt sig äran för både det enda och det andra. Men jag kan lova dig, Wallmark: Pengarna till försvaret hade kommit i alla fall. Sedan var det på så sätt att ni var med och lade upp hur det skulle göras i den så kallade övergångsbudgeten, där vi fick starka restriktioner för hur detta skulle läggas upp. Vi skulle lägga fram en neutral budget som i stort sett bara skulle konfirmera läget som det var. Vi var alltså förhindrade att göra en mer profilerad politisk budget i det läget.

Att ni nu vill utnyttja läget till egna profilskapande åtgärder tillhör väl det politiska spelet, men i den uppgörelse vi har träffat med Liberalerna, Centern och Miljöpartiet ligger pengarna med. De hade kommit i alla fall. För att säga något positivt kan jag tycka att det är rätt bra att det finns en så bred majoritet i Sveriges riksdag när det gäller ekonomin på det här området. I stället för att försöka göra sig lustig eller förhäva sig på andras bekostnad kanske man skulle glädjas åt den breda enigheten.

Anf. 19 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det ligger lite vid sidan av min interpellation, men jag ska ge försvarsministern rätt på denna punkt. Det fanns en beredskap från den gamla regeringen att inför detta år avsevärt höja försvarsanslaget. Det föll dock på att det var en övergångsregering.

Det är kanske lite av en ironi att socialdemokrater och miljöpartister tillsammans med liberaler och centerpartister nu har förbundit sig att genomföra en M- och KD-budget, men det är precis så det är. Det är sex

partier i denna riksdag som står bakom försvarsekonomin de kommande tre åren.

Fru talman! Jag noterade att försvarsministern inte svarade på min fråga om formuleringen. Är det så att USA och Sverige genom detta trilateralala har förbundit sig att ta ansvar för säkerheten i Östersjön? Det står nämligen i hans svar.

Jag undrar naturligtvis också om det är så att Sverige som nation har ingått någon form av samarbete när det gäller detta avtal. Eller är detta egentligen bara ett avtal mellan de inblandade försvarsministrarna och deras departement? Alla överenskommelser som ingås internationellt måste ju ingås av regeringen, enligt regeringsformen, och såvitt jag är informerad finns det inte något regeringsbeslut om detta.

Det är viktigt med bi- och multilateralala samarbeten. När försvarsministern kommer till försvarsutskottet numera är dessa samarbeten så oöverskådliga att det krävs Excelark för att redovisa vilka länder vi har ingått olika bi- och multilateralala avtal med. Detta är bra, fru talman. Det leder dock inte till försvarsgarantier, någonting som Sverige är i utomordentligt stort behov av.

När jag märker att det inte finns någon vilja hos Socialdemokraterna att ta det sista lilla avgörande steget in i Nato och bli medlem uppfattar jag därför att de samarbeten vi har, som är fredstida samarbeten, egentligen bara är till för att skyla det faktum att vi inte är med i Nato och därmed inte har försvarsgarantier. Detta, fru talman, är något av ett fikonlöv i sammanhanget.

Kärnvapenkonventionen kom in i detta sammanhang, och det var bra att det hände. Den har nämligen potential att förstöra ett gott och förtroendefullt samarbete mellan till exempel Sverige och USA.

Fru talman! Jag läste sammanfattningen i den utredning som ambassadören Lars-Erik Lundin gjorde som släpptes för någon vecka sedan. Jag måste säga att det var en av de grövsta sågningar av en propå som jag har sett utredas internt i ett departement. Man kan nästan fråga sig vilken del av nej som regeringen inte förstår när denne utredare uttrycker sig.

Då är det lite oroande och beklämmande att denna utredning nu ska ut på remiss. Det kommer att förlänga osäkerheten i vår relation inte bara till USA utan även till andra av våra närmaste vänner.

Till sist, fru talman: Försvarsministern sa i sitt svar att Sverige utgår från den militära alliansfriheten när vi samarbetar med andra länder. Denna lokution skiljer sig från den som statsministern använde i regeringsförklaringen. Där sägs den militära alliansfriheten tjäna vårt land väl. Finns det någon skillnad i sak?

Anf. 20 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag tycker möjligtvis att försvarsministern är lite onödigt grälsjuk. Jag kritiserar på inget sätt regeringen eller försvarsministern för önskan och viljan att fördjupa samarbetet med de länder som försvarsministern räknar upp, inklusive USA. Tvärtom tycker jag att det är bra att vi stärker banden; det finns absolut ingen anledning att utifrån min utgångspunkt kritisera regeringen på den punkten. Det jag betonade var: Låt oss värna dem! Där finns det nu i närtid ett potentiellt hot i form av kärnvapenförbudet, det så kallade NBT.

Men låt oss se hur det går till! Jag skulle gärna komma med följande uppmaning, fru talman: Låt oss här i kammaren tävla om att förverkliga maximalt antal goda förbindelser! På så sätt ökar också vår egen svenska säkerhet.

Det absolut bästa och mest eleganta sättet att göra detta är att få bindande försvarsgarantier. Det handlar inte om att hoppas, tro eller önska sig sådana utan om att faktiskt skaffa sig dem, och detta sker genom ett svenskt Natomedlemskap. Där vet vi dock att det finns politiska blocker- ingar på andra sidan.

Jag delar också försvarsministerns bedömning att det gäller att bredda perspektivet när det gäller samarbets- och samverkansområden. Det hand- lar om Norden – utifrån ett naturligt perspektiv – och om Norden och Bal- tikum. Sedan växer det ut i vad vi brukar beteckna som den norra flanken med Polen, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. Som av en hän- delse är merparten av dessa länder dessutom med i Nato.

Vi talade ju lite grann om pengar. Man säger att det fanns all tanke på att genomföra en trappa liknande den som Moderaterna och Kristdemo- kraterna fick denna kammare att rösta för. Jag har bara en fråga: Varför plågade man sig då så mycket under valrörelsen 2018 för att inte ge några svar? Man var ju hela tiden under valrörelsen 2018 svaret skyldig på hur försvarekonomin skulle se ut.

Men låt oss se det så här: Nu är vi överens om detta. Vi kanske kan bli överens även om fortsättningen, för mitt parti står bakom idén om och tan- ken på att 2 procent av bnp ska gå till försvarsutgifter.

Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vill egentligen bara en sak när jag markerar lite mot herr Wallmark: att få ned tonläget på ett sådant sätt att det blir lite mer nyanserat och inte ger så mycket utrymme till en mer propagandistisk mo- derat framtoning. Jag tycker att det är ett sätt att försöka sanera och struk- turera den politiska debatten till rimliga nivåer.

När det gäller Widman får jag säga: Tack för gratulationen! Jag får också säga att det var bra att Widman sa att dessa pengar hade kommit ändå. De var nämligen med i den första vändan när vi förhandlade med Liberalerna, Centern och MP, och det var inget problem.

Wallmark får väl fortsätta att fundera på varför den ena saken inte sas vid det tillfälle han tyckte att den skulle sägas vid utan vid det tillfälle då det skedde. Nu ser vi dock resultatet, och jag är glad åt en bred enighet i riksdagen.

Kärnvapenkonventionen är nu, enligt gängse regelverk, ute på remiss. Sedan får vi samla ihop det hela när remissomgången är klar. Jag har läst utredningen och följt diskussionen väldigt noggsamt. Vi får väl återkomma till dessa diskussioner när utredningens remissvända är avslutad och när vi har alla remissvar på plats.

Vi har lagt ned mycket arbete på att bygga dessa samarbeten därför att vi anser att de är nödvändiga för att klara Sveriges säkerhet och stabiliteten i Norden.

Ansvarstagande är exempelvis att utveckla interoperabilitet som kan användas i den händelse att det uppstår en krissituation. Ansvarstagande är att öva tillsammans på kontinuerlig basis för att på det sättet ge säker-

hetspolitiska signaler men också för att ge vår personal möjligheter att finnas i en miljö där man kan utveckla sin kompetens på ett helt annat sätt än vad man kan göra med endast nationella övningar. Ansvarstagande är också att bygga långsiktiga materielsamarbeten.

Detta är dimensioner i alla dessa saker som skapar såväl säkerhetspolitisk signalverkan som möjligheter till samverkan om sådana beslut fattas i en krissituation. Om man inte har gjort dessa saker innan en kris uppstår har man i praktiken heller inga möjligheter att göra något tillsammans om man anser att det är nödvändigt.

Därför är exempelvis det vi gör med Finland, veckovis och kontinuerligt, oerhört väsentligt. Därför är cross-border training med Norge och Finland varje vecka uppe på Nordkalotten på flygsidan oerhört nödvändigt. Därför är de övningar i Baltikum som vi deltar i också väldigt nödvändiga, liksom det samarbete vi har med andra länder. Detta utvecklar vår förmåga och sätter in oss i ett säkerhetspolitiskt nätverk som kan finnas att tillgå i en krissituation.

När det gäller statsministerns formulering och det som jag säger finns det ingen uppfattning som skiljer oss åt i någon mening. Vi har samma grund för våra resonemang.

Det som jag säger och den politik som vi bedriver är faktiskt förankrad i riksdagen, i dess inriktningsbeslut från maj 2015. Vi i regeringen har följt det så minutiöst vi har kunnat och utgått från vad riksdagen uttalade där.

Anf. 22 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det var då en inriktning och en överenskommelse som Liberalerna inte ingick i och därmed inte omfattas av.

Peter Hultqvist säger att borgerliga regeringar inte har gjort någonting. Det var en borgerlig regering som tog initiativ till att Sverige skulle bli medlem i Partnerskap för fred på 90-talet. Det i sig var en förutsättning för hela den så kallade PARP-processen, det vill säga att vi successivt skulle bli mer och mer interoperabla med Nato.

Fru talman! Min poäng är att utan medlemskap i Nato kommer vi aldrig att bli fullt ut interoperabla. Interoperabilitet förutsätter nämligen också politisk interdependens – ömsesidigt beroende är kanske ett bättre och lite mer modernt uttryck. Hur mycket vi än kommer att försöka är vi alltså fullt ut interoperabla först när medlemskap i Nato finns på plats.

Annars är det inget fel på övningar. Det är inget fel på samarbete.

Jag har nu ett antal gånger ställt frågan till Peter Hultqvist: Hur är det? Har de länder som ingår i det här avtalet gemensamt bestämt sig för att ta ansvar för säkerheten i Östersjön? Jag hittar inte en sådan uppgift i trilateraltexten, avsiktsförklaringen.

Peter Hultqvist säger att vi nu i sedvanlig ordning ska idka remissbehandling av Lars-Erik Lundins utredning. Ja, nu passar det. Men när Tomas Bertelman eller Krister Bringéus utredde våra säkerhetspolitiska samarbeten skedde inga sedvanliga remissbehandlingar. Man kan undra varför, fru talman.

Anf. 23 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag säger för tredje gången: ansvar kopplat till utfallet av interoperabilitet, övningsverksamhet, materielsamarbete och dessutom många andra dimensioner i samarbetet.

Det är inte någon sorts lek vi sysslar med. Det är allvar i varje övning. Jag brukar säga till personalen, soldaterna, när jag träffar dem: Sätt nu in det ni gör i ett större säkerhetspolitiskt scenario, och bedöm den säkerhetspolitiska signalen i det ni gör. Då blir det något helt annat än bara en vanlig övning.

Det är också på det sättet vi ska betrakta alla delar i den internationella övningsverksamheten som vi är med i och vid kontakten med USA. Då blir det i praktiken fråga om ett ansvarstagande. Att det sedan inte blir på exakt det sätt som Widman vill är en annan sak. Men det här är den reella substansen i det hela.

När det gäller Nato vill jag bara säga att en ändrad säkerhetspolitisk doktrin påverkar hela det säkerhetspolitiska läget i ett område. Om Sverige ändrar sin säkerhetspolitiska doktrin och söker medlemskap i Nato sätts en omedelbar press på Finland. De har också den väldigt långa gränsen mot Ryssland och erfarenhet av hur det kan vara. Jag tycker inte att det är rimligt att vi agerar på ett sådant sätt att vi sätter den typen av press på Finland.

Det är inte heller klokt att agera på ett sådant sätt att vi med automatik bidrar till ett ökat spänningläge i vår del av Europa. Däremot är det klokt att stå fast vid vår säkerhetspolitiska doktrin, höja den nationella förmågan, fördjupa våra samarbeten, bilateralt och multilateralt, och på det sättet bygga säkerhet i praktiken.

Vi har inga offensiva avsikter. Vi har avsikten att folkrätt och internationell rätt ska respekteras. Det är det grundläggande för Sverige.
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2018/19:2 om lärarbristen och andelen behöriga lärare

Anf. 24 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Roger Haddad har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta på kort och på lång sikt för att ta sig an lärarbristen i Sverige. Roger Haddad har också frågat om regeringen kommer att säkerställa att satsningen Lärarlyftet II återinförs och permanentas för att öka andelen behöriga lärare.

Lärarbristen är en av skolväsendets största utmaningar. Därför genomförde regeringen under föregående mandatperiod en rad insatser för att stärka läraryrket och för att få fler att vilja bli och förbli lärare. Bland annat inleddes en kraftig utbyggnad av förskolläro- och lärarutbildningarna i hela landet så att fler kan beredas möjlighet att studera till förskollärare och lärare.

Regeringen har också satsat på fler vägar in i läraryrket, till exempel genom fler platser på den kompletterande pedagogiska utbildningen, KPU. Den som väljer en sådan utbildning kan numera studera med den högre bidragsnivån inom studiemedlen. Nu ser vi också att antalet examinerade från KPU ökar, vilket är positivt.

Vidareutbildning för lärare, VAL, är en insats som regeringen valde att förlänga och utveckla och som syftar till att öka andelen behöriga lärare i det svenska skolsystemet. Den kompletterande utbildningen för personer

med avslutad utländsk utbildning, ibland kallad ULV, är en insats som har utökats, och reglerna som styr utbildningen gjordes mer ändamålsenliga under förra mandatperioden.

Lärare och förskollärare som återvänder till yrket kan behöva stöd. Därför fick Skolverket 2017 i uppdrag att utforma en webbaserad utbildning som gör det möjligt för dessa att uppdatera sina kunskaper om styrdokumenterna i svensk förskola och skola.

Fru talman! Arbetet för att minska lärarbristen, både på kort och på lång sikt, kommer att behöva fortsätta. Lärarlyftet II skulle ha avslutats 2018, men i budgetpropositionen för 2018 avsattes medel för en fortsättning av Lärarlyftet II även under 2019. Ställning har ännu inte tagits till en eventuell ytterligare fortsättning.

I januariavtalet som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna nyss kommit överens om finns flera förslag för fler lärare. Bland annat nämns förbättrade möjligheter att jobba på en skola parallellt med att man studerar till lärare samt förslaget om ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet *Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling* (SOU 2018:17).

Jag ser nu fram emot givande diskussioner och ett gott samarbete oss partier emellan i fråga om hur vi ska klara att ta oss an den uppgift vi står inför.

Anf. 25 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Jag vill tacka utbildningsminister Anna Ekström för svaret på min interpellation.

Liberalerna lämnade in interpellationen med ett antal konkreta frågor om lärarförsörjningen och lärarrekruteringen. Det handlar egentligen inte särskilt mycket om lärarutbildningens utformning specifikt, utan vi vill lyfta upp det akuta problemet med lärarbristen i svensk skola. Det är inget nytt. Det har varit känt sedan många år tillbaka.

Olika siffror från Skolverket visar att vi inom fem år behöver rekrytera 80 000 lärare. Med tanke på att det bara utbildas ungefär 8 000 lärare per år inser man vilken gigantisk utmaning och vilket problem våra huvudmän, kommuner och fristående skolor, kommer att stå inför. Jag skulle vilja säga att de redan står inför det.

Varför är vi angelägna om att följa upp det här nationellt, på ett bättre sätt? När vi granskar hur bilden egentligen ser ut får vi bara prognoser från Skolverket. Man gör prognoser och antaganden. Man går in och tittar på 20–30 olika kommuner eller huvudmän i taget. Det finns alltså egentligen inte någon heltäckande bild av hur allvarligt läget är. Det är en brist. Därför skulle jag vilja fråga regeringen om det finns initiativ för att på ett ännu bättre sätt från den nationella nivån följa upp andelen behöriga och obehöriga. Då räcker det inte att titta på hur många som har lärarexamen. Minst lika viktigt är hur det ser ut med ämnesbehörigheten runt om i landet. Där varierar det väldigt kraftigt.

Varför är jag då angelägen om att lyfta upp denna fråga? Jo, vi har nämligen redan problem med likvärdigheten. Denna situation, som dessutom förvärras, bidrar direkt till en icke likvärdig skola där alla elever blir förlorare. De som behöver mest hjälp får inte den hjälp de behöver och de

som behöver en skjuts framåt, de högpresterande eleverna, får inte heller rätt hjälp när kompetens och ämnesbehöriga lärare saknas, tvärtom.

Vi kunde senast läsa om detta i det nummer av tidningen Dagens Samhälle som kom i november 2018. Där pekade man på att andelen obehöriga ökar. Man hade tittat på 1 500 skolor och såg då att på de skolor med de absolut tuffaste utmaningarna och med de elever som särskilt skulle behöva de bästa lärarna ökar andelen obehöriga lärare eller sådana med nästan ingen eller mycket kort lärarerfarenhet. De kommer direkt från lärarutbildningen och in på ett mycket tufft läraruppdrag och klarar inte av situationen.

Med tanke på att andelen obehöriga ökar snabbt igen vill vi i Liberalerna att det nationella Lärarlyftet II – den kompetenssatsning som staten ansvarar för – blir permanent. Det räcker inte med ettåriga, kortsiktiga beslut på det sätt som Anna Ekströms regering, enligt oss, har hanterat denna fråga.

Jag nöjer mig inte med svaret att regeringen ännu inte har tagit ställning. Oavsett hur det blir sedan måste ju statsrådet själv ha en uppfattning om huruvida det är viktigt att detta blir permanent. Jag tror att många kommuner vill veta detta och att de efterfrågar ökade statliga satsningar på läraryrket.

Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Av den problembeskrivning som Roger Haddad gör av det som inträffar när svensk skola har lärarbrist kan jag skriva under på väldigt mycket. Vi har ett stort problem med lärarförsörjningen. Vi har en brist på lärare, och vi ser mycket stora rekryteringsbehov framför oss.

Jag är övertygad om att Roger Haddad i sin tur håller med mig när jag påstår att detta är ett problem som vi har byggt upp under ganska lång tid. Vi är nog flera som har anledning att titta på hur vi i regeringsställning har skött våra egna fögderier.

De stora regionala skillnaderna är ett faktum. När man tittar på statistiken är det tydligt att förutsättningarna är väldigt skilda när det gäller lärarförsörjning på landsbygden jämfört med storstaden och i ett utsatt område jämfört med ett rikare område.

Det är också så som Roger Haddad säger att ett av lärarbristens riktigt stora problem är att den bidrar till och antagligen förstärks av den bristande likvärdighet som finns i svenska skolor. När OECD granskar den svenska skolan och dess resultat noterar man att Sverige karakteriseras av att de mest erfarna lärarna återfinns i de skolor där behoven kanske inte är som störst. I de skolor där behoven är som störst hittar man däremot ofta dels oerfarna lärare, dels oerfarna rektorer. Måhända är det ett ämne för en annan interpellationsdebatt.

Vidare klagar Roger Haddad över att Lärarlyftet har givits med ett år i taget. Om det är en kritikpunkt som Roger Haddad har mot den gångna mandatperioden vill jag, trots att jag egentligen inte tycker om när man gör så, ändå påpeka att den typen av ettåriga satsningar på behörighetsgivande utbildningar är något som också den föregående alliansregeringen bedrev med mycket stor framgång – i alla fall om man räknar ettårigheten som tecken på framgång.

Prot. 2018/19:47

5 februari

Svar på
interpellationer

Roger Haddad begär att jag ska svara på frågan om hur den kommande beredningen kommer att se ut vad gäller huruvida Lärarlyftet ska förlängas. Jag kan bara hänvisa till att vad jag än tycker i saken har vi på Regeringskansliet beredningsrutiner som är väldigt viktiga.

Till sist vill jag ge ett glädjebudskap till Roger Haddad. I det januariavtal som våra båda partier samt Centern och Miljöpartiet har utformat och som ligger till grund för sittande regering finns det goda möjligheter att samarbeta kring de frågor som denna interpellation berör. I januariavtalet har vi tagit upp dels rekryteringen till lärarutbildningen, dels hur lärarutbildningen är utformad. Jag har mig bekant att Roger Haddad alldeles nyligen har ställt en interpellation i den frågan till min kollega Matilda Ernkrans.

Vi har också tagit upp flera olika aspekter för hur man ska stärka läraryrket, till exempel genom ett professionsprogram och genom att stärka tryggheten och studieron i klassrummet och i skolan.

Jag ser verkligen fram emot att samarbeta om dessa frågor med Roger Haddad. Jag ser stora möjligheter för oss att tillsammans bidra till att det blir lite mer långsiktighet, lite mer ordning och reda och lite tryggare förutsättningar för lärarna att känna att deras yrke är ett framtidssyrke med en stabil regering som vilar på en mitt i riksdagen. Där ska läraryrket och dess förutsättningar vara en viktig del i vårt gemensamma arbete.

Anf. 27 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Tack, statsrådet! Jag ser även fram emot debatten med högskoleministern.

Till skillnad från Socialdemokraterna har vi varit kritiska till den kraftiga utbyggnad av lärarutbildningen som också nämns i interpellationssvaret. Man borde i stället satsa på kvalitet, menar vi. Det finns fortfarande oerhörda kvalitetsproblem på lärarutbildningen. Det gäller antagningskraven och inte minst genomströmning av den så kallade kvarvaron, det vill säga hur många lärarstudenter som är kvar efter tre, fyra eller fem terminer. På vissa program är upp till 50 procent av studenterna inte kvar.

Det finns alltså oerhörda problem. Och det förvånas av den fråga som jag nu tagit upp för debatt, nämligen lärarbristen. Problemet är att 38 000 utbildade lärare inte längre finns kvar i yrket. Vi måste behålla lärare. Vi måste locka tillbaka de lärare som har slutat. Många kan med rätt förutsättningar tänka sig att komma tillbaka till läraryrket och klassrummet. Det kan handla om arbetsmiljö, löner och så vidare.

Vi behöver dessutom locka de som är absolut mest lämpliga och studiemotiverade till lärarutbildningen. Med tanke på att antalet avhopp är så stort jämfört med till exempel läkarprogrammet finns det oerhört mycket att göra vad gäller lärarutbildning.

Det må vara så att de nationella lärarlyftssatsningarna har varit på ett eller två år. Men före valet presenterade vi i Liberalerna en nationell och permanent satsning på nästan 2 miljarder till olika kompetens- och vidareutbildningssatsningar. Vi inser att detta inte går över på ett halvår eller två år, fru talman. Här krävs att staten går in med alla muskler och stöttar långsiktigt. Detta ser vi inte riktigt i vare sig regeringsförklaringen eller de initiativ som hittills har kommunicerats från regeringens håll.

Jag frågade Skolverket angående Lärarlyftet II om man där i och med 2019 års besked känner sig trygg, men det gjorde man inte. Vad Skolverket

för sin del kan göra är att jobba våren ut. Sedan har man egentligen inga tydliga och skarpa besked inför hösten och kommande terminer. Detta är viktigt för att Skolverket ska kunna göra förberedelser och kunna utlysa utbildningstillfällen. Huvudmännen, kommuner och friskolor, ska dessutom kunna höra av sig och skicka sina medarbetare.

Det finns mycket mer man kan göra. Man kan till exempel se över villkoren för att delta i kompetenssatsningarna. Den som följer skolpolitiken ser att den ena kommunen efter den andra börjar dra in på skolan. Det handlar exempelvis om investeringar som dessa, lärarsatsningar, fortbildningar och vidareutbildningar. Det är sådant som ryker först, fru talman. Därför blir det ännu viktigare att staten går in från nationell nivå.

Det räcker alltså inte att vi är överens om problembeskrivningen. Det finns stora problem i grundskolan. Lärarbristen gör den särskilt sårbar. Det gäller såväl förskola som grundskolans högstadium i viktiga ämnen såsom matematik. Det krävs därför ett strategiskt tag. Det räcker inte med lokala initiativ eller att vi accepterar att vissa kommuner tar reda på, kartlägger och gör saker medan vi från statens håll hoppas att de gör allt detta.

Detta handlar om Sveriges framtid och om våra elever i hela landet. Det viktigaste för att de ska kunna få den utbildning de har rätt till är utbildade, behöriga och ämnesbehöriga lärare.

Anf. 28 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Återigen ger jag Roger Haddad rätt i beskrivningen – åtminstone på en punkt – när vi tittar ut över Sverige. Det är när Roger Haddad säger att han är väldigt orolig över att många kommuner drar in på pengarna till skolan. Även jag är orolig över skolans finansiering. Om vi skrapar bort lite av retoriken och tittar på vad den stora lärarbristen, eller de stora rekryteringsbehoven, egentligen består i är det i väldigt stor utsträckning en följd av ökande elevkullar. Vi har fler barn i förskolan. Vi har fler barn i grundskolan och fler ungdomar i gymnasiet. Vi har fler i vuxenutbildningen och fler i sfi. I princip varenda skolform växer ganska rejält. Det är klart att vi därmed har ett stort behov av att rekrytera lärare.

Jag är, precis som Roger Haddad, bekymrad över de ekonomiska förutsättningarna i många kommuner. Just därför är jag så glad att våra två partier tillsammans med Centern och Miljöpartiet i det januariavtal som vi har kommit fram till säkrar att det finns rejäla resurser som riktas direkt till skolan och som dessutom är iordningställda på ett sådant sätt att de framför allt träffar de skolor där behoven är som allra störst. Jag vill tacka Roger Haddad för det fruktbara samarbete som vi hittills har haft inom ramen för januariavtalet. Jag ser verkligen fram emot hur vi med det samarbetet som grund ska kunna göra ännu mer för att stärka skolan i allmänhet och läraryrket i synnerhet.

Jag får också ge Roger Haddad en eloge för att han nämner arbetsmiljön för lärare. I mina många samtal med lärare över hela landet i alla skolformer har jag i många år hört väldigt mycket klagomål på lönerna. Nu ser vi att lönerna har stigit mer i läraryrket än vad de har gjort inom andra yrken. I takt med det möter åtminstone jag en ökad oro över arbetsmiljön i samtal med alldeles vanliga lärare. Jag ser en direkt koppling mellan arbetsmiljön för lärarna och de ekonomiska förutsättningarna. Jag ser också en direkt koppling till den likvärdighet som brister i den svenska skolan. Jag ser dessutom en direkt koppling till bristen på trygghet och studiero.

Allt det här är områden där vi i våra partier har bestämt oss för att vi ska samarbeta. Jag ser fram emot att vi på det viset också ska kunna stärka läraryrket.

Fru talman! En sista sak som förtjänar att omnämnas är de professionsprogram som har tagits fram av en statlig utredare tillsammans med flera av parterna på arbetsmarknaden. Min övertygelse är att ett väl genomfört professionsprogram kommer att öka läraryrkets attraktivitet genom att det ger större möjligheter för lärare att växa och utvecklas i sitt yrke. Ett professionsprogram i kombination med den satsning på lärarassistenter som aviseras i januariavtalet tror jag kommer att kunna betyda mycket för att säkra en bättre arbetsmiljö och därmed också större trivsel och större möjligheter för fler lärare att stanna kvar i yrket.

Anf. 29 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Tack så mycket, statsrådet! Det viktigaste för mig är att kommunerna och Sveriges skolor får besked om att det kommer lärarlyftspengar, så att de kan skicka sina medarbetare för att öka andelen lärare som har lärarexamen och inte minst ämnesbehörighet. Det har visat sig i flera internationella granskningar att läraren är den absolut viktigaste faktorn för att höja skolans resultat och kvalitet. Sedan ska vi inte heller glömma bort rektorerna. Det krävs en väldigt medveten och stark skolledning för att fokusera på det här.

Jag hade gärna velat få ett tydligare besked om Lärarlyftet, men jag hör vad regeringen säger. När det gäller att vi ska få en bättre överblick nationellt är jag dock övertygad om att det finns mycket mer att göra än att bara ta fram prognoser och antaganden. Den nationella kartläggningen på till exempel kommunnivå och enhetsnivå är helt avgörande för lokala skolpolitiker och för staten, när den nu vill kliva in och ta ett större ansvar för kompetensförsörjningen och kompetenssatsningarna, vilket jag tycker är bra. Då måste vi också veta lite bättre än att Skolverket går in och gör ett urval när det gäller de här bedömningarna.

Det är mycket oroande att icke-likvärdigheten i svensk skola ökar, att andelen obehöriga lärare ökar och att detta främst drabbar de elever som är i särskilt behov av duktiga lärare. Därför har vi valt att lyfta de här frågorna till regeringen. Vi hoppas på snabba initiativ inom kort.

Anf. 30 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill tacka Roger Haddad för att han lyfter fram den här viktiga frågan. Jag ser fram emot ett gott samarbete för att i samförstånd och på den grund som januariavtalet ger oss arbeta tillsammans för att se till att den svenska skolan får ett läge där lärarförsörjningen kan fungera bättre än vad den gör i dag och vad den har gjort under den senaste tiden.

Läraryrket är kanske Sveriges viktigaste yrke. Utan erfarna och kunniga lärare får vi inte fler poliser, läkare, bilmekaniker och undersköterskor. Vi behöver våra lärare. Ska vi ha en bra lärarförsörjning i Sverige, och ska läraryrket vara så attraktivt som det borde vara, måste vi arbeta gemensamt för att se till att läraryrket har den attraktionskraften för dem som är lärare och för dem som skulle kunna tänka sig att bli lärare. Därför är det bra med många satsningar för att säkerställa läraryrkets attraktivitet. Men det kanske viktigaste är ändå att vi har en gemensam samling bakom

lärarkyrket och att vi ser till att våra lärare känner att de har samhällets stöd i ryggen när de utför sin viktiga gärning.

Tack, Roger Haddad, för en viktig fråga!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2018/19:47

5 februari

Svar på

interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2018/19:9 om regeringens utbildningspolitik och Europakonventionen

Anf. 31 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jimmy Loord har frågat mig hur jag säkrar att Sveriges utbildningspolitik överensstämmer med Europakonventionen och EU-rätten. Han har även frågat om jag anser att det finns en konflikt mellan Europakonventionen, EU-rätten och regeringens, Centerpartiets och Liberalernas gemensamma förslag att förbjuda nyetableringar av fristående skolor med konfessionell huvudman.

Regeringens överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna när det gäller konfessionella inslag i skolan lyder så här: ”Ett etableringsstopp införs för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning. Befintliga skolor med konfessionell inriktning ska kontrolleras bättre. En utredning ska först definiera avgränsningar.”

Självfallet ska Sverige leva upp till de internationella åtaganden som gjorts. Precis som Jimmy Loord pekar på finns det enligt EU-rätten en fri rörlighet och en etableringsrätt som gör att fysiska eller juridiska personer har rätt att i Sverige ansöka om godkännande som huvudman för förskola, skola eller fritidshem. Samma regler gäller för alla sökande, svenska som utländska. Staten har dock möjlighet att ställa krav för godkännande som huvudman om det sker på ett icke-diskriminerande sätt.

Utvecklingen av Europadomstolens praxis pågår kontinuerligt. Av ett antal domar i Europadomstolen att döma finns det ett betydande handlingsutrymme som ger varje land en rätt att, utifrån traditioner och förutsättningar i respektive land, bedöma religionens plats i skolväsendet.

Den förra regeringen beslutade därför i mars 2018 om direktiv till en särskild utredare att bland annat analysera vad som kan anses följa av Europakonventionen, andra internationella åtaganden om mänskliga rättigheter samt regeringsformen i relation till konfessionella inslag i skola, förskola och fritidshem, oavsett om huvudmannen är offentlig eller enskild (dir. 2018:15). Utredaren ska även föreslå definitioner av vad som avses med uttryck som ”icke-konfessionell”, ”konfessionell inriktning” och ”konfessionella inslag”, begrepp som förekommer i skollagen i dag utan att de är definierade. Dessutom ska utredaren se över om det i samband med prövningen av enskilda som huvudmän för skolor, förskolor och fritidshem med en konfessionell inriktning – utöver befintliga krav – finns behov av att ställa upp särskilda krav. Sådana krav kan till exempel mer specifikt ta sikte på förutsättningarna att bedriva en verksamhet som förmedlar och förankrar respekt för den värdegrund som gäller för det svenska skolväsendet.

Det finns således ett pågående arbete som jag ser som väldigt viktigt för att få till en bra lagstiftning. Regeringen överväger för närvarande hur arbetet med uppfyllandet av januariavtalet i denna del bäst tas vidare. Jag

kan försäkra Jimmy Loord om att regeringen fortsatt är mycket mån om att följa de åtaganden som våra internationella överenskommelser innebär.

Anf. 32 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! Jag vill passa på att tacka statsrådet för det svar som jag har fått på min interpellation.

Det är ingen hemlighet att jag är kritisk till att nuvarande regering tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna nu kommer att införa ett förbud mot nyetablering av friskolor med konfessionell inriktning, eller religiösa friskolor som det mer vardagligt brukar kallas.

I Sverige finns det omkring 4 000 fristående förskolor och skolor, varav drygt 1 200 är grundskolor eller gymnasieskolor. Av dessa har endast ett sjuttiofem konfessionell inriktning, och ett sextiofem av dessa är kristna friskolor. Att ett litet antal friskolor har en konfessionell huvudman eller inriktning har i svensk politik i omgångar väckt debatt. Nu är debatten het igen.

Regeringen har tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna beslutat att förbjuda nyetableringar av sådana skolor. Jag vill deklarerat att Kristdemokraterna anser att fristående skolor är en självklar och viktig del av det svenska skolväsendet. Vi anser att det är viktigt och någonting att vara stolt över att värna den valfrihet vi har i dag. Det gäller också de friskolor som har en konfessionell inriktning eller huvudman.

Undervisningen på sådana friskolor ska vara icke-religiös. Den ska följa läroplanen, precis som det är i dag. Det är viktigt att konfessionella inslag som får ske vid sidan av undervisningen ska vara av frivillig art. Könnssegregering är förbjudet i lag. Alla de bitarna, menar jag, är redan fastställda i svensk skollag.

Europakonventionen var i fokus för min interpellation. Den ger, som statsrådet nyss nämnde, rätt att välja en skola som står i överensstämmelse med den egna övertygelsen. Det är en del av religionsfriheten.

Vi kristdemokrater vill gärna se tätare inspektioner och uppföljning där eventuella problem framkommer. Det gäller på alla sorters skolor, kommunala som fristående. Det är en viktig del i vårt gemensamma kvalitetsarbete.

I artikel 14 i EU:s rättighetsstadga sätts den yttersta gränsen för vad som är möjligt när det gäller regleringar i Sverige om inrättandet av skolor. Att starta en skola är en EU-rättslig rättighet utan begränsningar vad gäller typ av skola och typ av huvudman. Möjligheterna enligt EU-rätten att begränsa den fria rörligheten är små, menar jag. Alla regleringar i svensk lag om inriktningen på icke-kommunala skolor måste vara motiverade av ett trängande allmänintresse, vara icke-diskriminerande och respektera fri rörlighet och integration.

Jag tolkar statsrådets svar på mina frågor som att hon lovar att Sverige ska efterleva Europakonventionen men att en pågående utredning ska visa om det nu framlagda förbudsförslaget verkligen gör det. Med andra ord verkar det fortfarande råda en viss osäkerhet, om jag tolkar statsrådet rätt, om detta förslag är förenligt med Europakonventionen.

Vill man förtydliga skulle jag kunna dra slutsatsen att statsrådets svar på mina frågor är: Jag vet inte.

I en intervju med tidningen Dagen, jag tror att det var i förra veckan, ville statsrådet inte svara på frågan hur regeringen ska kunna förena rätten att välja till exempel en kristen friskola med ett förbud mot samma skola.

Om utredaren kommer fram till att ert förslag är problematiskt, kommer ni då att dra tillbaka det? Det är min fråga till statsrådet.

Anf. 33 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jimmy Loord utgår i sitt inlägg från att regeringen kommer att använda den nu sittande utredningen som ett sätt att utröna hur januariavtalet ska förverkligas. Jag vill betona att det är en av flera möjligheter som finns för regeringen. Vi har ännu inte tagit ställning till på vilket sätt vi ska ta fram det beslutsunderlag som januariavtalet kommer att kräva.

Jag kan också konstatera att Jimmy Loords slutsats att jag på något vis hade underkänt eller ställt i fråga att januariavtalet var möjligt att genomföra vilar på ganska lös grund. Jag har inte alls vare sig sagt eller menat att så skulle vara fallet.

Som jag ser det har vi en Europakonvention. Den Europakonventionen ska naturligtvis följas. Men Europakonventionen ger också en möjlighet till ett nationellt utrymme för bedömningar och tolkningar. Man talar ibland om ett nationellt utrymme för en bedömningsmarginal. Det är dessutom så att Europadomstolens praxis kontinuerligt förändras och tar intryck av förändringar i det som är den europeiska samtiden och den europeiska verkligheten.

Min övertygelse, precis som Centerns, Liberalernas och Miljöpartiets, utgår jag ifrån, är att det är fullt möjligt att leva upp till januariavtalet utan att träda Europakonventionen förnär.

Jag vill också poängtera att när det gäller skolans område är skolan en nationell angelägenhet. Det som är utbildningens innehåll och utbildningens former är någonting som vi själva bestämmer om här i Sverige – i Sveriges riksdag, hos huvudmän eller i vissa fall hos myndigheter eller i regeringen.

Min bedömning är att januariavtalet i dess lydelse är både önskvärt och möjligt att genomföra. Jag ser fram emot att vara den som ansvarar för att ta fram förslag på hur det ska gå till på ett sätt som är i överensstämmelse med de internationella åtaganden som Sverige har gjort men också på ett sätt som är i överensstämmelse med vad jag anser att barn och elever behöver.

Det är en skolgång där de fritt får forma sina egna uppfattningar och fritt får bestämma vilken religiös övertygelse de själva ska ha och där barn och elever får en skolgång där vi i riksdagen har bestämt hur den ska vara utformad för att varje elev inte bara ska lära sig så mycket som möjligt utan också få forma sitt eget liv.

Anf. 34 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! Tack, statsrådet!

I den allmänna politiska debatten kan man höra regeringspartierna hävda att kristna eller religiösa friskolor med konfessionell inriktning är en del av ett stort samhällsproblem som bidrar till elevers utanförskap, ökad segregation, intolerans, extremism och vanvård. Alla de begreppen har jag läst i artiklar skrivna av några av de partier som ingår i januariöverenskommelsen.

Problemet är bara att det är en bild som inte är helt sann. Det finns ingenting som pekar på att friskolor med konfessionell inriktning, de flesta kristna, skulle bidra med mer sådant än kommunala skolor eller andra friskolor. Jag skulle nog snarare vilja hävda tvärtom. De allra flesta friskolor av denna art har oftast en bred blandning av nationaliteter och religions-tillhörigheter. Jag vågar till och med påstå att flera av dessa skolor är bättre på integration och bättre på inkludering och tolerans än vad många kommunala skolor är.

Jag vill hävda att den debatt som har föranlett det beslut som nu ligger på bordet utgår från en delvis skev verklighetsuppfattning som inte har någon grund i den verklighet som råder på Sveriges friskolor som har en konfessionell inriktning.

Frågan gäller också i grunden om mammor och pappor ska ha rätt att bestämma över sina barns uppfostran och uppväxt. Det är någonting som jag tycker är fullt rimligt. Att vissa partier anser att staten ska gå in och ta ett större ansvar för de frågorna tycker jag är en problematisk utveckling.

Det är därför FN:s konvention om mänskliga rättigheter och Europakonventionen tydligt stipulerar att rätten att bestämma över barnens utbildning tillkommer föräldrarna. Det är någonting som Sverige borde hålla fast vid och inte avvika från.

Jag menar att vi i Sverige har styrdokument för skolan. Skolinspektionens granskningar är verktyg för att friskolorna inte ska få en alltför ensidig religiös prägel. Vi har i dag en bra kontroll över att dessa skolor driver verksamheten på ett ändamålsenligt och kvalitetssäkrat sätt. På den punkten har vi rent av en bättre modell i Sverige än vad många andra europeiska länder har där dessa skolor är privat finansierade.

Som jag nämnde i mitt första anförande öppnar vi för tuffare granskningar och fler inspektioner av skolor där det finns anledning att känna oro. Ett annat argument som upprepas är att det offentligt finansierade ska vara fritt från religion. Statsrådet var lite inne på det området. Religionen tillhör det privata.

Men hur långt vill statsrådet och Socialdemokraterna dra detta argument? När drar ni in möjligheten för kyrkorna att få föreningsbidrag? När drar ni in möjligheten för kyrkosamfund att starta ett äldreboende? Var går gränsen?

Om det inte finns sakliga belägg för att kristna friskolor skulle bidra till ökad segregation och skapandet av parallella samhällen – är det då själva religionen man vill åt? Jag är rädd för en samhällsutveckling där fördomar onyanserat spås på och där vi ständigt klistrar etiketter på varandra i stället för att bygga ett samhälle där vi med våra olikheter håller ihop.

När kartan inte stämmer med verkligheten går politiken vilse, och jag tycker att det blir tydligt i frågan om konfessionella skolor.

Anf. 35 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan försäkra Jimmy Loord att det inte finns några planer på att göra något – i alla fall inte inom ramen för detta arbete – som påverkar den bidragsgivning som i dag sker till olika former av samfund och föreningar.

Jag kan även försäkra Jimmy Loord att också jag är angelägen om att vi har ett samhälle där religionen är en del i samhället. Jag vill inte stänga ute religionen. Det denna debatt handlar om är vilka huvudmän och vilka

inriktningar vi ska tillåta när det gäller att driva skolor i Sverige. Den debatt vi nu har är alltså inte en debatt om religionens roll i samhället eller om de religiösa samfundens roll i samhället.

Detta är egentligen inte en debatt som borde handla om vilka huvudmän som har rätt att driva skolor. För mig är det en debatt om elevernas rätt att få en utbildning som är allsidig och som vilar på läroplanen och en utbildning där eleverna ges ett utrymme att inom skolans ram forma sina egna uppfattningar i viktiga frågor. Jag försäkrar Jimmy Loord att jag tycker att ens religiösa övertygelse är en riktigt viktig fråga, inte bara för en ung människa utan för alla människor.

Jimmy Loord tar också upp frågan om mammors och pappors rätt att bestämma över sina barns utbildning. Här finns en rik rättspraxis. Den som tar del av Europadomstolens många olika rättsfall hittar många fall där domstolen har bedömt att föräldrars önskemål och ibland krav när det gäller hur utbildningen ska vara utformad för att stämma överens med hur de vill att deras barn ska bli uppfostrade ibland får stå tillbaka. Önskemålen och kraven från föräldrarna får ibland stå tillbaka för vårt gemensamma intresse av att vi har en gemensam kunskapsgrund att stå på och gemensamma färdigheter att använda oss av i samhället. Här finns en rik rättspraxis i de olika domstolar som styr våra internationella konventioner.

Min bedömning är alltså, trots det Jimmy Loord säger, att vi har goda möjligheter att samtidigt leva upp till de olika internationella konventionernas krav och säkerställa att barn och elever i Sverige får den undervisning och den utbildning som möjliggör för eleverna att själva forma sin uppfattning om viktiga livsval, inklusive religiös övertygelse.

Jag välkomnar verkligen engagemanget i frågan, och jag är väldigt glad över det engagemang som Jimmy Loord visar för de skolor som han så tydligt pläderar för när det gäller hur bra de är. Jag hoppas att detta engagemang ska gälla alla skolor i Sverige, för min ambition är att oavsett vilken skola ett barn går på i Sverige ska alla elever ha samma chans att lära sig mycket men också att forma sitt eget liv.

Anf. 36 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! Tack, statsrådet! Jag vill börja med att intyga mitt stora engagemang för alla skolor i vårt land.

Jag vill också understryka i denna debatt med statsrådet att jag anser det viktigt att svensk skola ska hållas fri från religiös extremism och segregation oavsett om det är en skola med offentlig huvudman eller en friskola. Jag tror att statsrådet och jag är överens där.

Jag välkomnar tuffare granskningar, kontroller och inspektioner. Men jag tycker fortfarande att det finns många frågor som hänger i luften och som jag har lite svårt att förstå. Den stora frågan är egentligen varför. Varför vill man sätta dit friskolor med konfessionell inriktning om det är en osanning att de i högre grad bidrar till segregation?

Det skulle vara intressant att höra statsrådet kommentera den verklighetsbild som många partiföreträdare har målat upp om vanvård, segregation och extremism. Är det en miljö som förekommer i dag på de här skolorna? Det skulle vara intressant att höra.

Efter dagens debatt har jag inte rubbats i min uppfattning. Jag menar att regeringens förslag strider mot Europakonventionen. Statsrådets svar är att hon inte ska driva någon fråga som strider mot Europakonventionen,

samtidigt som statsrådet inte riktigt vet om det här förslaget gör det. En utredare ska titta på detta, men statsrådet driver ändå förslaget vidare innan hon helt säkert vet.

En avslutande fråga: Varför denna jakt på väl fungerande skolor om den verklighetsbild som målas upp inte stämmer? Eller gör den det? Jag skulle vilja höra statsrådet kommentera detta.

Anf. 37 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det har förekommit felaktigheter också på de fristående skolor som vi i dag kallar för konfessionella; därom råder nog inget tvivel. För min del räcker det med att *ett* barn far illa för att jag ska tycka att det är värt att bry mig om den saken.

Jag är väl också efter ganska många år i skolans värld lite luttrad när det gäller möjligheten att genom kontroll och inspektion säkerställa en hög kvalitet och en regelefterlevnad i samtliga skolor. I så fall måste vi nog utöka inspektionen långt utöver vad som hör till det som vi skulle kunna kalla för rimligt.

Jag vill starkt dementera att jag på något vis vill sätta dit, som Jimmy Loord sa, några fristående skolor. För mig handlar det inte om skolornas rätt, utan det handlar om elevernas och barnens rätt att få en allsidig undervisning och en allsidig utbildning. Det handlar inte heller på något sätt om att förminska religionens betydelse för människor som frivilligt söker sig till religionen.

Jag vill verkligen bejaka att unga människor till exempel tillsammans tar initiativ till att samlas till bön eller liknande. Men jag vill inte se en skola där skolledningen tar dessa initiativ, i alla fall inte i de skolor som ska etableras framöver när vi följer januariavtalet.

Jag är alltså övertygad om att det går att förena Europakonventionen med en modern och ändamålsenlig lagstiftning när det gäller barns rätt till utbildning, i alla fall när det gäller de friskolor med konfessionell grund som eventuellt skulle ha startat framöver.

Jag vill tacka Jimmy Loord för interpellationen och för debatten. Jag vill också tacka för det ärliga engagemang som vi gemensamt har när det gäller att säkerställa att barn och elever får en utbildning som är bra, även om vi inte i alla delar kommer till precis samma slutsats.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2018/19:22 om vinterväghållningen

Anf. 38 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Lars Beckman har ställt fyra frågor till mig vilka berör vinterväghållningen på de statliga vägarna.

Jag och Lars Beckman sågs här i riksdagen för ganska precis ett år sedan för att även då diskutera vinterväghållningen på de statliga vägarna. Jag vill även denna gång inleda med att konstatera att det är av stor betydelse att vinterväghållningen av våra vägar håller en hög kvalitet. Det har betydelse för såväl framkomligheten som trafiksäkerheten. Regeringen har därför säkerställt att Trafikverket har de förutsättningar som krävs för att

kunna genomföra detta uppdrag. Ramarna för infrastrukturen i den nationella planen har ökat med drygt 100 miljarder kronor i jämförelse med den föregående planen. Det möjliggör kraftiga satsningar på såväl utveckling som underhåll av infrastrukturen.

I maj 2018 uppdrog regeringen till Trafikverket att utvärdera den genomförda vinterväghållningen under vintern 2017/18. Syftet var att analysera hur verksamheten har fungerat och vad som behöver utvecklas och förbättras. Trafikverket konstaterar i sin rapport att den förra vintern periodvis var mycket besvärlig med stora snömängder och pendlande temperaturer. I rapporten föreslår Trafikverket ett antal förbättringar som de nu arbetar vidare med.

Trafikverket har också fortsatt sin utveckling av moderna metoder och arbetssätt för uppföljning av entreprenörernas arbete. Till exempel används gps i fordonen, vilket möjliggör att det utförda arbetet kan följas upp på en detaljerad nivå. Trafikverket genomför också kontroller av det utförda arbetet ute på vägarna. Det är viktigt att säkerställa att entreprenörerna uppfyller sina åtaganden.

Det är inte enbart vinterväghållningen som avgör framkomligheten på de statliga vägarna vintertid. Det är även viktigt att såväl fordon som förare är förberedda och vidtar de åtgärder som väglaget kräver. Att använda vinterdäck med rätt mönsterdjup är en lika viktig åtgärd som att planera sin färd efter väderleksförhållanden och att följa trafikreglerna. Kommuner har sedan oktober 2009 möjlighet att införa dubbdäcksförbud, och regeringen har inte för avsikt att förändra den lagstiftningen.

Regeringen har nyligen förbättrat förutsättningarna för att öka säkerheten på vägarna. Den 30 augusti 2018 beslutade regeringen om skärpta regler för tung lastbil, tung buss och personbil klass II med en totalvikt över 3,5 ton. Reglerna innebär att dessa fordon ska ha vinterdäck eller likvärdig utrustning på samtliga hjul, inte enbart på drivaxlarna som tidigare. Kravet, som träder i kraft den 1 juni 2019, gäller mellan den 1 december och den 31 mars när vinterväglag råder.

En god arbetsmiljö ska vara vägledande för all verksamhet som Trafikverket och entreprenörerna bedriver i samverkan. Arbetet får aldrig ske på bekostnad av en god arbetsmiljö. Regeringen följer därför Trafikverkets arbete med att säkerställa att arbetsrättsliga krav och en god arbetsmiljö efterlevs i upphandlad verksamhet.

Jag vill avslutningsvis återigen förtydliga för Lars Beckman att vinterväghållningen alltid genomförs så länge som det finns behov. Även om de totala kostnaderna blir höga avbryts inte verksamheten. Att de statliga vägarna har god framkomlighet under vintern är en viktig fråga för regeringen. Jag avser att fortsätta följa frågan i dialog med Trafikverket och försäkra mig om att det pågående förbättringsarbetet fortskrider.

Anf. 39 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag vill börja med att gratulera till det fortsatta uppdraget som minister, tack vare regeringsunderlaget L, C, MP och naturligtvis ditt eget parti.

Fru talman! År 2018 blev ett mörkt år i trafiken med fler döda än tidigare år. Ökningen är störst bland de skyddade trafikanterna, särskilt bland

dem som åker personbil och lastbil. Sveriges riksdag har antagit en nollvision om antalet döda i trafiken. Det är djupt bekymmersamt att vi nu ser att antalet döda i trafiken återigen ökar.

Jag noterade att statsrådet i sitt svar sa att regeringen tycker att det är viktigt med ett bra vägunderhåll och att Sverige ska vara framkomligt. Jag tror dock att många som har kört bil de senaste veckorna ställer sig något fundersamma till statsrådets svar. Inte ambitionen, för den är det säkert inget fel på, men utfallet och verkligheten gör att det är blixthalka runt om i Sverige.

Senast i dag kl. 12.26 i förste vice talmannens valkrets och mitt eget hemlän rapporterade Gefle Dagblad om att två förts till sjukhus efter dubbla lastbilsolyckor på E4:an vid Axmartavlan och att trafiken leds om. Om det var så halt på E4:an förbi Gävle i dag som det var häromdagen då jag körde – jag kör ändå med dubbdäck och har en bra bil med säkerhetsutrustning – var det blixthalka. Det var såphalt på E4:an. Då måste verkligheten alltid slå retoriken.

Sveriges Åkeriföretag har larmat om flera stora brister i halkbekämpningen i Sverige under flera år. Tidningen Trailer har i ett uppmärksammat reportage granskat vinterväghållningen och konstaterat det vi andra redan vet, nämligen att det är stora brister runt om i Sverige. Då pratade de med Trafikverkets pressjour. Det svar de fick var att det är av ekonomiska skäl och miljöskäl som man inte kan göra en mer kraftfull insats i rådande vädersituation.

Trafikverkets pressjour svarar alltså en nyhetsredaktion att det är av ekonomiska skäl och miljöskäl som man inte kan göra en mer kraftfull insats. Detta står i skarp kontrast till statsrådets svar. Antingen har statsrådet rätt och måste då ändra instruktionerna till sin myndighet, eller så har myndigheten rätt, och då måste statsrådet naturligtvis korrigera sitt svar.

Fru talman! Jag har ställt fyra skarpa frågor till statsrådet. Jag vill veta vilka åtgärder som statsrådet avser att vidta för att förbättra vinterväghållningen i Sverige. Vilka insatser tänker alltså regeringen göra?

Sedan är detta med vinterväghållningen en jätteviktig fråga för Sveriges yrkeschaufförer. Det var därför jag i interpellationen frågade vilket samarbete som finns mellan Arbetsmiljöverket och Trafikverket. Det är ju inte meningen att yrkeschaufförer ska dö utefter vägarna på grund av att vägarna är för hala.

Avslutningsvis frågade jag, och jag fick inget svar: Anser statsrådet att dubbdäcksförbud i vissa kommuner kan påverka den nationella trafiksäkerheten? Jag frågade alltså inte om regeringen skulle ändra lagen, utan jag frågade om ansvarigt statsråd anser att dubbdäcksförbud kan påverka den nationella trafiksäkerheten.

Anf. 40 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Lars Beckman, för gratulationen! Jag ska ärligt säga att efter fyra månaders övergångsregerande, då man inte fick gripa in i den nationella politiken men förvisso ägna sig åt EU-förhandlingen, som jag strax ska återkomma till, var det nästan så att jag saknade interpellationsdebatterna, inte minst med Lars Beckman. Nu är vi här i alla fall och har möjlighet att fördjupa oss i både vinterväghållning och många andra trafikfrågor.

Jag är naturligtvis väldigt glad över att vi har lyckats nå blocköverskridande överenskommelser på 73 punkter och att det finns brett samförstånd i svensk politik om många stora och viktiga frågor. Men jag inbjuder naturligtvis också Moderaterna att vara med och ta del i den samförståndsanda som ändå kan finnas i svensk politik. Inte minst vore det bra i så viktiga frågor som infrastruktur eller transportpolitik.

Det är naturligtvis otroligt viktigt att vi ska ha en välfungerande vinterväghållning. Där delar jag Lars Beckmans uppfattning. Jag har varit tydlig: Jag var inte nöjd med hur den fungerade föregående år. Det var ett av skälen till att Trafikverket fick i uppdrag att utvärdera vinterväghållningen.

Jag är nöjd med att man har gps-markeringar och att man ser till att vi får betalt och utfört de tjänster som staten investerar i. Det är bra. Jag är nöjd med att Trafikverket nu har en bättre och nära samverkan med Riksförbundet Enskilda Vägar för att se till att den oro som har funnits i delar av landet för att man inte har haft bra avtal för att säkerställa bra vinterväghållning kan stillas.

Men jag är framför allt väldigt nöjd med de initiativ som har tagits och som nu kommer att träda i kraft, till exempel att vi från och med den 1 juni får krav på vinterdäck på tunga fordon. Jag vill minnas att jag ställde en fråga om detta i en interpellationsdebatt för ett år sedan, och då svävade Lars Beckman på målet och var tveksam till om detta var rätt väg att gå.

Jag vill därför passa på att ställa den frågan tillbaka. Jag tycker själv att detta är viktigt. Ska det vara tryggt på våra vägar, och ska man som trafikant och medtrafikant känna sig säker när det kommer en 64-tonnare körande och det kanske inte är separerade körfält, är det väldigt bra att veta om det är ett fordon som har rätt utrustade däck.

Inte minst i Gävletrakten men också på många andra ställen har vi sett hur vägarna blockeras av yrkesfordon med dåligt utrustade däck, ofta kanske från åkerier eller företag i Östeuropa som inte har sett eller kunnat ha kompetens att bedöma de svenska vägförhållandena. Därför är denna lagstiftning viktig.

På samma sätt är det med det initiativ som jag tar till att undersöka om vi kan reglera användningen av EU-trailrar, som inte minst i Lars Beckmans egen valkrets har kunnat förorsaka en del trafikolyckor. På det sättet går vi nu vidare successivt för att stärka trafiksäkerheten. Vi ska också skruva på verktygen när det gäller att få en bra och fungerande vinterväghållning och se till att de åkerier som svarar för vinterväghållningen följs upp av en tredje part. Det är det inte Trafikverket självt som gör, utan det är en upphandlad tredje part som går in och säkerställer att man får den tjänst man faktiskt har betalat för.

Det är naturligtvis helt avgörande att vi har resurser. 100 miljarder mer än vad som fanns i den nationella planen under den tid vi hade borgerlig regering spelar en stor roll. 164 miljarder bara på vägunderhåll förbättrar förutsättningarna.

Men naturligtvis kommer det också i framtiden vid kraftiga snöstormar eller allvarligt väder att vara situationer där man får stanna, ta det lugnt och inte ta sig ut i trafiken utan att försäkra sig om att man är rätt utrustad.

Vad Trafikverkets pressjour säger kan naturligtvis jag som statsråd inte gå in och korrigerar. Men jag kan definitivt säga att det inte kan vara några

ekonomiska skäl eller miljöskäl som kan vara grund för bristande vinterväghållning. Det är inte acceptabelt. Det får inte vara ekonomiska hinder. Det är tydligt i den styrning som finns av Trafikverket.

Anf. 41 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Statsrådets inställning – jag är helt övertygad om att statsrådet verkligen menar vad han säger här i talarstolen – står då i skarp kontrast till verkligheten. Verkligheten kan vi se, oavsett var vi bor i Sverige. Just nu är det trafikchaos. Det är blixthalka. Polisen säger uppgivet i artiklar och inslag: Det var såphalka här. Det är inte konstigt att bussen gled av vägen. Som tur var hände det ingen olycka i morse.

Detta är ett citat ur en artikel i Smålandsposten: Trafikverket återkom senare med beskedet att det finns ekonomiska och miljömässiga skäl till att en kraftfullare insats inte gjorts.

Det fanns ekonomiska och miljömässiga skäl till att en kraftfull insats inte hade gjorts.

Fru talman! Sverige har fyra årstider. Vi har sommar. Vi har höst. Vi har vinter. Och vi har vår. Jag tror att väldigt många som bor i Sverige förväntar sig att de ska kunna ta sig fram även på vintern, oavsett om de åker med tåg eller flyg eller om de åker på vägarna.

Jag noterar att det förmodligen finns en viss vilja hos både myndigheter och andra att försöka skuldbelägga till exempel Sveriges Åkeriföretag. Det är klart att det är viktigt med däck – absolut. I Norge, där man har den lagstiftning som Sverige nu är på väg att införa, konstaterar man att detta inte har löst problemen i Norge. Man går nu vidare och diskuterar andra åtgärder i Norge. Det tittade jag faktiskt på i går. Jag läste flera intressanta artiklar.

Jag noterar också att statsrådet undviker frågan, men jag ställer den gärna igen: Anser statsrådet att dubbdäcksförbud kan göra att trafiksäkerheten blir sämre i Sverige? Jag tänker på när det är blixthalka och på när det är som det var mellan Söderhamn och Gävle häromdagen. E4:an var som en isbana. Skulle statsrådet då rekommendera någon att ge sig ut och köra utan dubbdäck?

Detta är naturligtvis på riktigt. När utvecklingen bryts och antalet dödsfall ökar i Sverige krävs det naturligtvis konkreta och handfasta åtgärder som gör att vi kan få ned antalet dödsfall i Sverige.

Jag är bekymrad över de yrkeschaufförer som faktiskt riskerar sina liv på grund av att vinterväghållningen inte fungerar. Det är inte rimligt att de som är chaufförer i Sverige och de som har som yrke att köra gods, eller vad det är för någonting, riskerar sina liv på grund av att staten inte uppfyller sitt viktiga samhällskontrakt: att se till att vägen, E4:an, faktiskt fungerar och är framkomlig. På det sättet krävs det ju resurser.

Här finns det uppenbarligen en diskrepans mellan svaret från statsrådet – att man har gett de resurser som krävs – och Trafikverkets uppfattning, i alla fall vad de säger till medierna, nämligen att det är ekonomiska orsaker och miljöskäl som ligger bakom den bristfälliga vinterväghållningen.

Givet den diskrepansen vore det intressant att höra: Vad avser statsrådet att vidta för åtgärder för att se till att vinterväghållningen faktiskt fungerar bättre och för att Trafikverket ska få de resurser som man själv flaggar för att man behöver till just vinterväghållning?

Fru talman! Låt mig först ta frågan om kommunerna. Det är sant att kommunerna har möjlighet att införa dubbdäcksförbud. Det har man till exempel på Hornsgatan här i Stockholm. Jag har svårt att tänka mig att man i Gävle skulle vilja införa dubbdäcksförbud på långa sträckor. Men det ska i så fall vara någonting som man avgör kommunalt. Det är upp till kommunen att avgöra om man vill göra detta. I Stockholm har man valt att göra det på till exempel Hornsgatan, av miljöskäl.

Låt mig sedan en gång till säga: Nej, det kan inte finnas ekonomiska skäl och miljöskäl vad än en pressjour säger. Vi är tydliga med att det inte ska vara ekonomiska begränsningar för de resurser som behöver tas i anspråk för den vinterväghållning vi har. Så har det varit under en väldigt lång tid. Det är ingen ny reglering som jag har hittat på, utan det är faktiskt ett regelverk som vi har haft länge eftersom vinterväglaget och väderförhållandena varierar mellan åren. Det får inte vara någonting som påverkar de insatser som görs.

Eftersom jag var missnöjd med kvaliteten på vinterväghållningen förra året fick Trafikverket uppdraget att utvärdera detta tillsammans med åkeriföretagen. Låt mig vara tydlig. Jag har en väldigt bra samverkan med Sveriges Åkeriföretag. Det är en bransch som är satt under hård ekonomisk press från illojal konkurrens, inte minst av utländsk lastbilstrafik som inte alltid har samma ambitioner – det kan handla om vinterdäck, om att följa kör- och vilotidsregler eller om att på annat sätt säkerställa goda arbetsförhållanden för dem som kör.

Yrkestrafikanterna och yrkeschaufförerna i Sverige utför ett fantastiskt arbete. Det är ett av skälen till att jag i december lyckades förhandla fram en position och ett beslut i rådet om ett nytt mobilitetspaket. Det innebär stärkta förutsättningar för åkerinäringen och för reglerna kring cabotage-transporter. Och det innebär en möjlighet för inte minst Sverige som nation att ha en förbättrad reglering av både cabotage-transporter och transporter inom ramen för kombidirektivet.

Här har vi, till skillnad från den regering som Lars Beckman tidigare har stått bakom, fört en ganska tuff kamp inom EU tillsammans med många andra länder för att också på internationell nivå få bättre regleringar så att inte svensk transportnäring drabbas av illojal konkurrens eller osjysta konkurrensregler. Det är till fromma för trafiksäkerheten men också för utvecklingen av svensk transportnäring.

Jag tror däremot att Lars Beckman själv är svaret skyldig när det gäller frågan om vinterdäck, som vi ändå måste konstatera har effekt. Jag tror i alla fall att det spelar roll om ett fordon på 64 ton har vinterdäck eller om det inte har det. Jag vet inte om Lars Beckman delar den uppfattningen, men för mig är det viktigt med en sådan reglering, precis som för bussar eller för andra tyngre fordon. Jag är förvånad över att vi inte tidigare har haft en sådan reglering.

Jag är också nöjd med att vi har mer resurser till förfogande för vinterväghållning och för vägunderhåll än vad man hade under den tid då vi hade en alliansregering, som hade 100 miljarder mindre till förfogande för att göra denna typ av insatser.

Jag tror att vi framöver fortsatt kommer att behöva ha en hög ambitionsnivå när det gäller trafiksäkerheten, oavsett om vi talar om EU-trailrar, arbetsförhållanden, regleringar eller ambitionsnivåer när det gäller

vinterväghållningen. Det arbetet kommer jag att fortsätta, och jag välkomnar Lars Beckman in i den debatten.

Anf. 43 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack och lov får vi bestämma om vinterväghållningen i Sverige själva. Det är alltså upp till regeringen att sätta kraven. Det är upp till regeringen att se till att myndigheterna följer de krav man har.

Vi kan konstatera att Trafikverket i artikel efter artikel runt om i Sverige, från Norrbotten i norr till Skåne i söder, säger: Vi har inte råd att hålla E4:an halkfri.

Det är ett direkt och klart besked från ansvarig myndighet: Vi har inte råd att hålla E4:an halkfri.

Det är naturligtvis bedrövligt att man i ett vinterland som Sverige inte ska ha en trafiksäker E4:a.

Fru talman! Jag körde själv mellan Söderhamn och Gävle häromdagen, och det var blixthalka på E4:an. Då blir man förvånad när man tar del av svaret från statsrådet. Han säger: Vi har gett Trafikverket de resurser de behöver.

Uppenbarligen finns det en stor skillnad mellan statsrådets uppfattning om hur det borde vara och verkligheten för Sveriges bilister och yrkeschaufförer. Ibland önskar jag att Arbetsmiljöverket skulle stänga trafiken. När det är så farligt att yrkeschaufförer riskerar sina liv på grund av blixthalka på E4:an kanske Arbetsmiljöverket faktiskt skulle stänga vägen och säga: Nu får Trafikverket göra sitt jobb, så att lastbilarna kommer fram.

Sedan gäller det däcken. Det är klart att det spelar roll. Det är därför jag är en stor anhängare av dubbdäck. Jag tycker att det är beklagligt att statsrådet inte svarar på frågan: Tror statsrådet att det påverkar den nationella trafiksäkerheten att stockholmare åker på dubbfria däck till exempel mellan Stockholm och Sälen på grund av dubbdäcksförbud i Stockholm?

Anf. 44 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Låt mig först konstatera att det är glädjande att höra en moderat riksdagsledamot vurma för Arbetsmiljöverket. Det är annars en verksamhet som Moderaterna systematiskt och konsekvent velat skära ned på. Man har velat skära ned på resurserna och lägga ned stora delar av verksamheten och därmed förutsättningarna att arbeta förebyggande för en god arbetsmiljö.

Om Lars Beckman tillsammans med mig och många andra vill stå på barrikaderna för ett mer resursstarkt arbetsmiljöverk som säkrar miljön för yrkeschaufförer och många andra på svensk arbetsmarknad välkomnar jag alltså den positionsförändringen. Lycka till med att också få Moderata samlingspartiet att byta uppfattning!

När det gäller vinterväghållningen är det naturligtvis så att det besked jag ger är det som gäller. Det kan inte vara så att brist på ekonomiska resurser gör att man avstår från insatser, enligt de regler som finns. Under lång tid har det för vinterväghållningen gällt en ordning med en klassificering enligt vilken man upphandlar åkerier eftersom Trafikverket inte har egna resurser. Eftersom vi sedan lång tid har en annan reglering i Sverige har jag svårt att se ekonomiska skäl och miljöskäl som argument.

Låt mig avslutningsvis konstatera att jag tycker att det är bra med ett starkt engagemang kring att vi ska ha en god och säker trafikmiljö. Vi förbättrar vinterväghållningen i Sverige. Vi lägger mer resurser, och vi har tuffare krav på dem som har att sköta den. Vi ställer tuffare krav också på yrkestrafiken och på åkerierna, inte minst på utländska åkerier som nu när de kommer till svenska vägar får ta ett större ansvar än tidigare.

Till syvende och sist vet vi dock allihop att det också spelar roll hur både Lars Beckman och jag själv kör och vilket beteende vi har i trafiken, att vi har gott omdöme, händerna på ratten och att vi inte svarar i mobiltelefon och annat. Jag hoppas att vi gemensamt kan säkerställa att fler uppmärksammar vikten av ett bra uppträdande i trafiken. Då får vi färre skadade och döda i trafiken.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2018/19:41 Ändringar i lagen om elektronisk kommunikation, toppdomänlagen och radioutrustningslagen

EU-dokument

COM(2019) 8 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet och rådet Mot ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik

COM(2019) 38 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2015/757 för att ta vederbörlig hänsyn till det globala systemet för insamling av uppgifter om fartygs förbrukning av eldningsolja

COM(2019) 64 Förslag till rådets förordning om åtgärder för genomförande och finansiering av unionens allmänna budget under 2019 i samband med Förenade kungarikets utträde ur unionen

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 februari

2018/19:43 Nedläggningen av Kronofogdens kontor på mindre orter

av *Tony Haddou* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:44 Nedläggningen av Kronofogden i Arvika

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

Prot. 2018/19:47
5 februari

2018/19:45 Nedläggningen av Kronofogden i Hudiksvall
av *Ulla Andersson* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:46 Samordningen av totalförsvaret
av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2018/19:47 Åtgärder mot frånvaro

av *Maria Stockhaus* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:48 Mobiltelefonförbud i klassrum

av *Maria Stockhaus* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:49 Avgiftsfria nationellt godkända idrottsutbildningar

av *Maria Stockhaus* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:50 El- och gasbilar

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 februari

2018/19:95 Transportstyrelsens föreskrifter för cruisingtillstånd

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2018/19:96 Likvärdig tillämpning av spellagen

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2018/19:97 Spel ombord på fartyg i internationell trafik

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2018/19:98 Thailand

av *Ludvig Aspling* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:99 Kontanttjänster

av *Barbro Westerholm* (L)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2018/19:100 Svensk rovdjursförvaltning

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:101 Skärpta straff för människosmuggling

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:102 Kommunalt stöd till personer utan rätt att vistas i Sverige

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:103 Förvar i norra Sverige

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:104 Utökade befogenheter vid inre utlänningskontroll

av *Katarina Brännström* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:105 Tiden för en förnyad asylansökan

av *Ann-Sofie Alm* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:106 Polisens möjlighet till genomgång av digitala medier

av *Katarina Brännström* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:107 Internationella observatörer i Hebron

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:108 Situationen inom Kriminalvården

av *Tomas Tobé* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:109 Kompensation för höga elkostnader i Skåne

av *Tina Acketoft* (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:110 Antalet skjutningar i Sverige

av *Tomas Tobé* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:111 Statistik över läkemedelsförsäljning

av *Barbro Westerholm* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)

den 4 februari

2018/19:112 Trygghet för lantbrukare

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:113 Socialt ansvar för regeringens politik

av *Lotta Olsson* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:114 Klassificeringen av e-cigarett

av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Ann Linde (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 4 februari

2018/19:33 Situationen för hbtqi-personer i Tjetjenien

av *Yasmine Posio* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2018/19:47
5 februari

2018/19:34 EU:s plan mot desinformation

av *Ludvig Aspling* (SD)
till statsrådet *Hans Dahlgren* (S)

2018/19:38 Den ryska aggressionen gentemot Ukraina

av *Margareta Cederfelt* (M)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2018/19:52 Ryska kränkningar

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2018/19:54 Det fria tillträdet till Östersjön

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2018/19:56 Oligarken Oleg Deripaska

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

den 5 februari

2018/19:47 Venezuelas president

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2018/19:63 Sveriges agerande i fråga om Venezuela

av *Fredrik Malm* (L)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 15.12.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Anmälan om nya riksdagsledamöter	1
§ 3	Anmälan om ordförande i utskott	1
§ 4	Anmälan om kompletteringsval.....	2
§ 5	Meddelande om frågestund.....	2
§ 6	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 7	Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 8	Ärende för bordläggning.....	3
§ 9	Svar på interpellation 2018/19:6 om moms på inhyrd personal.....	4
	Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	4
	Anf. 2 HAMPUS HAGMAN (KD).....	4
	Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	5
	Anf. 4 HAMPUS HAGMAN (KD).....	6
	Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	6
	Anf. 6 HAMPUS HAGMAN (KD).....	7
	Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	7
§ 10	Svar på interpellation 2018/19:20 om gåvoavdraget.....	8
	Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	8
	Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	8
	Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	9
	Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	9
	Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	10
	Anf. 13 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	10
	Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	11
§ 11	Svar på interpellation 2018/19:1 om försvarsgarantier mellan Sverige och USA	12
	Anf. 15 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	12
	Anf. 16 ALLAN WIDMAN (L).....	12
	Anf. 17 HANS WALLMARK (M)	13
	Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	14
	Anf. 19 ALLAN WIDMAN (L).....	15
	Anf. 20 HANS WALLMARK (M)	16
	Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	17
	Anf. 22 ALLAN WIDMAN (L).....	18
	Anf. 23 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	18
§ 12	Svar på interpellation 2018/19:2 om lärarbristen och andelen behöriga lärare.....	19
	Anf. 24 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	19
	Anf. 25 ROGER HADDAD (L).....	20
	Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	21
	Anf. 27 ROGER HADDAD (L).....	22
	Anf. 28 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	23
	Anf. 29 ROGER HADDAD (L).....	24

Anf. 30 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	24
§ 13 Svar på interpellation 2018/19:9 om regeringens utbildningspolitik och Europakonventionen	25
Anf. 31 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	25
Anf. 32 JIMMY LOORD (KD).....	26
Anf. 33 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	27
Anf. 34 JIMMY LOORD (KD).....	27
Anf. 35 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	28
Anf. 36 JIMMY LOORD (KD).....	29
Anf. 37 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	30
§ 14 Svar på interpellation 2018/19:22 om vinterväghållningen	30
Anf. 38 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	30
Anf. 39 LARS BECKMAN (M)	31
Anf. 40 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	32
Anf. 41 LARS BECKMAN (M)	34
Anf. 42 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	35
Anf. 43 LARS BECKMAN (M)	36
Anf. 44 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	36
§ 15 Bordläggning.....	37
§ 16 Anmälan om interpellationer	37
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	38
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor	39
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 15.12.	40